

AMNESTY

The Amnesty International logo, a stylized torch, is positioned at the end of the word 'AMNESTY'.

Nr. 4 - November 2006 - Medlemsblad for Amnesty International

TEMA:
ISOLATION

INDHOLD

Danmark anvender isolationsfængsling langt mere end andre EU-lande.

- 4 NYHEDER**
Stort og småt om menneskerettighederne og Amnesty International.
- 6 TEMA: ISOLERET I TO ÅR UDEN BEGRUNDELSE**
En 42-årig mand har siddet isolationsfængslet i to år. På grund af rockerloven fra 2002 kan hverken han eller hans advokat få en begrundelse eller aktindsigt i sagen.
- 9 TEMA: REGLERNE ER UNØDVENDIGE OG SKADELIGE**
Begrænsningen af aktindsigt for indsatte skaber et system, som giver mistillid, frustrationer og truer sikkerheden for de ansatte i fængslerne, siger fængselsinspektør Hans Jørgen Engbo.
- 11 TEMA: FANGETALSMÆNDENE I HERSTEDVESTER OG VRIDSLØSELILLE**
Den ene afsoner 16 år for drab, den anden fik 11 år for narkohandel. Men de efterlyser begge bedre uddannelser i fængslerne, computeradgang og billigere telefoni.
- 14 TEMA: ADVOKATER VIL FORBYDE ISOLATIONSFÆNGSLING**
Justitsminister Lene Espersen (K) ønsker at nedbringe antallet og længden af isolationsfængslinger. Ikke godt nok, siger Landsforeningen af Beskikkede Advokater.
- 16 17 ÅR, OTTE MÅNEDER OG ÉN DAG PÅ DØDSGANGEN**
Juan Melendez er en af de 126 fanger på dødsgangen i USA, som siden dødsstraffens genindførelse i 1976 er blevet løsladt som uskyldigt dømt. Læs hans rystende historie.
- 18 OVERFYLDTE FÆNGSLER I BRASILIEN**
Fangerne i Brasilien gør jævnligt oprør mod de elendige vilkår, de afsoner under. Senest blev en journalist taget som gidsel af forbryderorganisationen PCC.
- 22 DET GLEMTE GAZA**
Det giver ingen mening at spørge en palæstinenser i Gaza, hvordan det går. Svaret er givet på forhånd. Det går slet ikke.
- 26 FORÆLDRE MOD POLITIBRUTALITET**
En gruppe forældre er så forargede over politiets fremfærd mod unge demonstranter, at de har dannet foreningen Forældre Mod Politibrutalitet.

AMNESTY I GLIMT 20

MEDDELELSER 27

KOMMENTAREN 29

BOGREOLEN 28

SKRIV FOR LIV 30

AMNESTY MEDLEMSBLAD FOR DANSK AFDELING AF AMNESTY INTERNATIONAL

REDAKTØR: Ole Hoff-Lund
ANSVARSHAVENDE: Lars Normann Jørgensen
DESIGN/PRODUKTION: aparte® design af kommunikation
TRYK: Franzen Offset A/S

FORSIDE FOTO: Jakob Dall
OPLAG: 79.000
ABONNEMENTSPRIS: 180 kr. pr. år

UDKOMMER I 2007: 28/2, 23/5, 12/9, 28/11
(Deadline 24/1, 18/4, 8/8 og 24/10)
MILJØCERTIFICERET: Denne tryksag er Svanemærkegodkendt med licensnummer 541 175
ISSN: 0906-4184

Artikler, der er underskrevet med navn, kan indeholde synspunkter, der ikke nødvendigvis reflekterer Amnesty Internationals holdning.
Eftertryk med kildeangivelse er kun tilladt efter forudgående aftale med redaktionen.

AMNESTY INTERNATIONAL
Gammel Torv 8, 4. og 5. sal
1457 København K
Tlf. 33 45 65 65
Fax 33 45 65 66
Giro 407-8470
www.amnesty.dk
amnesty@amnesty.dk

Amnesty i Aalborg
Priorgade 1A · 9000 Aalborg
Tlf. 98 10 17 17

Amnesty i Odense
Vesterbro 23 · 5000 Odense C
Tlf. 66 13 08 78

Amnesty i Århus
Mejlgade 50, 1 sal · 8000 Århus C
Tlf. 86 19 28 77

LEDER

ISOLERET SET

Danmark er i en klasse for sig, når det kommer til brugen af isolationsfængsling. Det danske retssystem anvender isolationsfængsling i et omfang, der er helt uhørt i mange af de lande, vi normalt sammenligner os med. Sidste år blev 532 personer placeret i isolation, og dér blev de i gennemsnit siddende i 33 dage, mens de ventede på, at anklagemyndigheden gjorde efterforskningen færdig.

I lande som Belgien, Spanien og Canada bliver isolationsfængsling opfattet som et meget vidtgående indgreb i den personlige frihed. Når det en sjælden gang tages i brug, er varigheden højst et par dage. Af samme grund er der i de lande stort set ingen debat om de alvorlige psykiske skader, som isolationsfængsling risikerer at påføre den varetægtsfængslede.

Men justitsminister Lene Espersen (K) kender godt den risiko. Hun har netop fremsat et lovforslag om at begrænse brugen af isolationsfængsling, og i den forbindelse udtalte hun, at "det har enorme personlige omkostninger for de sigtede, som sidder afskåret fra al social kontakt". Alligevel rummer lovforslaget kun justeringer. De gældende tidsgrænser for varighed af isolationsfængsling nedsættes, anklagemyndigheden og domstolene skal fremover begrunde afgørelser om isolation, og varetægtsfængsling i isolation skal i intet tilfælde kunne opretholdes ud over seks måneder. Men der er stadig undtagelser. Således holder lovforslaget muligheden åben for isolation på ubestemt tid, hvis sigtelsen handler om drab, narkotikakriminalitet eller terrorisme.

Lene Espersen skal have ros for at sætte fokus på problemet på grundlag af den rapport, som Strafferetsplejeudvalget lavede i februar 2006. Amnesty International betragter lovforslaget som et skridt på vejen mod en total afskaffelse af isolationsfængsling, som vi kender det i dag. De menneskelige omkostninger ved at holde folk i langvarig isolation er ikke en moderne retsstat værdig, og erfaringerne fra andre lande viser

tydeligt, at indgrebet på ingen måde er afgørende for at sikre politiet en ordentlig efterforskning. Det er Amnestys holdning, at isolationsfængslede skal have mulighed for daglig social kontakt – enten med andre isolationsfanger eller med personer, som ikke har indflydelse på deres sag.

Samtidig opfordrer Amnesty til, at regeringen ændrer reglerne for enrumsanbringelse – også kaldet udelukkelse fra fællesskabet i fængslerne. Det er en administrativ praksis, hvor indsatte af forskellige årsager afskæres fra socialt samvær med medfangerne og anbringes i isolation uden mulighed for at få information om baggrunden for indgrebet. Isolationen forlænges hver uge af fængselsledelsen, og afgørelsen kan ikke indbringes for en domstol. Den indsatte eller vedkommendes advokat kan som udgangspunkt heller ikke få aktindsigt i sagen.

Men reglerne – som blev indført med rockerloven i 2002 – er ifølge fængselsinspektøren i Vridsløselille Statsfængsel, Hans Jørgen Engbo, dels helt unødvendige, dels krænkende for de indsattes retssikkerhed. Tilbage står et system, der giver mistillid, frustrationer og truer sikkerheden for de ansatte i fængslerne, mener han.

I årets sidste udgave af Amnesty sætter vi fokus på fængsler. Vi indleder med at fortælle historien om Claus, der har siddet isoleret fra fællesskabet i knap to år. Uden at få en begrundelse.

Af Ole Hoff-Lund
Redaktør

MICROSOFT OVERVEJER SIN FREMTID I KINA

Flere af verdens største internetselskaber overvejer nu alvorligt, om de skal trække stikket ud på deres søgemaskiner i Kina. Det kom frem under FN-topmødet i Istanbul i begyndelsen af november om internettets fremtid. Holdningskiftet skyldes den massive kritik af, at Google, Microsoft og Yahoo har indgået aftaler med de kinesiske myndigheder om at censurere søgemaskinerne ved hjælp af særlige filtre, der eksempelvis udelukker ord som "demokrati", "frihed" og "demonstration". Desuden videregiver firmaerne i visse tilfælde

brugerinformationer til myndighederne, hvis en person har ytret regeringsfjendtlige holdninger, hvilket har ført til langvarige fængselsstraffe. "Vi må bestemme os for, om forfølgelsen er ved at have nået en grænse, der gør, at det er uacceptabelt at gøre forretninger på området", sagde Fred Tipton fra Microsoft til BBC. Amnesty International har siden juli kørt en global kampagne mod internetcensur på www.irrepressible.info, hvor over 50.000 har skrevet under.

USA BLÅSTEMPLER OVERGREB

Med vedtagelsen af Military Commission Act of 2006 har den amerikanske kongres blåstemplet en række af de overgreb på menneskerettighederne, som hidtil har været benyttet administrativt i den amerikanske krig mod terror, og som i juni blev underkendt af den amerikanske højesteret.

Loven betyder blandt andet, at særlige militærdomstole skal føre sagerne mod terrormistænkte, og at de såkaldte forbedrede forhørsmetoder – som kan sidestilles med tortur – gøres lovlige. Desuden kan terrormistænkte tilbageholdes i næsten ubegrænset tid uden mulighed for domstolsprøvelse, og præsident Bush understreger, at CIA kan fortsætte sit omdiskuterede program for afhøring af fanger.

"Loven giver den nødvendige klarhed for vores efterretningsagenter, så de kan fortsætte afhøringer af terrorister, og den giver den juridiske beskyttelse, der gør, at de ansatte ikke skal frygte sagsanlæg for at udføre deres job. CIA-programmet har været et afgørende værktøj i vores krig mod terroristerne, og vi har nu skabt et retssystem med militære domstole, som lever op til vores nationale sikkerhedsbehov. Men som jeg har sagt det før, så begår USA ikke tortur", sagde Bush, da han underskrev loven den 17. oktober.

Loven har været diskuteret intenst i USA, men ifølge præsidenten vil historiebøgerne se tilbage på, om "denne generation af amerikanere tog truslen alvorligt, og om vi gjorde, hvad der skulle til, for at besejre den trussel". Amnesty International har netop sendt 5000 underskrifter og et åbent brev til statsminister Anders Fogh Rasmussen (V) med krav om, at regeringen arbejder aktivt for at stoppe USA's brug af tortur i krigen mod terror. Loven kan ses i sin fulde længde hos det amerikanske Library of Congress på www.loc.gov

Foto: Local Eyes

AMNESTY TAKKER NEJ TIL LENE ESPERSEN

Amnesty International har takket nej til en plads i det nye udvalg om behandling af klager over politiet, som justitsminister Lene Espersen (K) har nedsat. Det sker, efter at Lene Espersen skriftligt har afvist organisationens opfordring til dels at lade uvidlige eksperter foretage en detaljeret gennemgang af den nuværende praksis på området, dels at bruge et antal afgjorte politiklagesager som udgangspunkt. Et af justitsministerens væsentligste argumenter for at nedsætte udvalget er at sikre den folkelige tillid til, at politiklager behandles sagligt og korrekt. Amnesty International peger på, at den tillid kun kan opnås, hvis et nyt politiklagesystem bliver fuldkommen uafhængigt af politi og anklagemyndighed. "Det forekommer ulogisk, at det nye udvalg ikke skal have adgang til alt materiale og til at gennemgå afgørelserne og beviserne i konkrete sager. Hvis ikke udvalget får den helt nødvendige dokumentation og baggrundsviden, er det svært at se, hvordan udvalget skal foretage en saglig vurdering og gennemgang af den gældende ordning", siger Lars Normann Jørgensen.

Amnesty International offentliggør i begyndelsen af næste år en rapport om det danske politiklagesystem, som vil indeholde en række anbefalinger til, hvordan et uafhængigt politiklagesystem kan skrues sammen.

NYE ULOVLIGE CIA-FLYVNINGER

Nye oplysninger fra transportminister Flemming Hansen (K) bestyrker Amnestys mistanke om, at Danmark er aktivt involveret i USA's hemmelige flyvninger med terrormistænkte til lande, som er kendt for at bruge tortur under afhøringer. Den 19. oktober meddelte transportministeren, at i alt 45 fly fra selskaber, der samarbejder med den amerikanske efterretningstjeneste CIA, er landet i Danmark siden 2001.

Tidligere var det officielle tal otte fly. Samtidig fortalte ministeren, at der i perioden har været mere end 100 flyvninger gennem dansk luftrum. De nye tal har fået Europaparlamentets særlige CIA-udvalg til at indkalde transportministeren til et møde. Regeringen og Dansk Folkeparti modsætter sig stadig den uvildige undersøgelse af CIA-flyvningerne, som både Amnesty International og en enig opposi-

tion kræver. I september indrømmede den amerikanske præsident George W. Bush, at USA opererer med et net af hemmelige fængsler rundt omkring i verden til afhøring af terrormistænkte. Illustrationen stammer fra Amnestys internetkampagne for at stoppe CIA's fangetransporter.

AMNESTY FORDØMMER DRAB PÅ JOURNALIST

Foto: Olivier Morin

Amnesty International er dybt rystet over drabet på den russiske journalist Anna Politkovskaya, der blev skudt ved sin bopæl i Moskva den 7. oktober. Anna Politkovskaya var en af de mest ihærdige kritikere af Ruslands overgreb på menneskerettighederne i Tjetjenien, og Amnesty mener, at det var en af årsagerne til likvideringen. Amnesty opfordrer derfor de russiske myndigheder til at foretage en uvildig undersøgelse af omstændighederne omkring hendes død. "Amnesty er forfærdet over drabet på Anna Politkovskaya. Rusland har mistet en modig og dedikeret menneskerettighedsforkæmper, som frygtløst talte imod vold og uretfærdighed, og som utrætteligt kæmpede for at se retfærdigheden ske fyldest", siger Nicola Duckworth, som er leder af Amnestys europæiske afdeling.

ZIMBABWE I OPLØSNING

Zimbabwe er et land midt i en menneskeskabt humanitær krise. Mindst 1,5 mio. mennesker lever med HIV og AIDS, og millioner lider af underernæring. Med en inflation på over 1200 procent er landet på randen af økonomisk kollaps, og Zimbabwe har nu den laveste gennemsnitslevealder i verden. 37 år for mænd og 34 år for kvinder.

I oktober fik Amnesty besøg af David Coltart, der er stifter af oppositionspartiet MDC i Zimbabwe og uddannet jurist fra University of Cape Town i Sydafrika.

"Der dør flere mennesker i Zimbabwe hver uge end i Irak og Afghanistan. Det kan diskuteres, om der ikke er døde flere mennesker i Zimbabwe end i Darfur. Men det er svært at råbe

verden op, når der hverken er lig i gaderne, selvmordsbomber eller terrorister", siger David Coltart.

David Coltart var advokat for mange af de mennesker, hvis familier blev dræbt i 1980'erne af præsident Mugabes koreansk trænedede hær. Han blev erklæret for fjende af staten i 1986, overlevede et mordforsøg i 2003 og flere af hans medarbejdere har været udsat for bortførelser og tortur.

"Menneskerettighedssituationen i Zimbabwe er meget alvorlig, men Amnesty International spiller en meget vigtig rolle ved at dokumentere, hvad der sker", siger David Coltart, der har sin egen hjemmeside på www.davidcoltart.com

Foto: Jakob Dall

ISOLERET I TO ÅR UDEN BEGRUNDELSE

En 42-årig mand har siddet i isolation i to år. På grund af rockerloven fra 2002 kan hverken han eller hans advokat få en begrundelse eller aktindsigt i sagen. Han kan heller ikke bevise sin eventuelle uskyld. Sagen handler om et Kraks-kort, fodboldresultater og små gule sedler.

Af Lars Aarup

Journalist, DICAR

For to år og seks måneder siden blev 42-årige Claus sat i isolation i Vridsløselille Statsfængsels sikrede afdeling. På det tidspunkt havde han afsonet syv år af en livstidsdom for drab. Claus blev præsenteret for to anklager: Du har spillegæld, og du er ved at planlægge en flugt.

Claus har siden siddet isoleret og er i dag voldsomt medtaget. Han stammer, han kan ikke huske, og han kan ikke være i selskab med mere end én person ad gangen. Kun i korte perioder har han haft begrænset fællesskab med et par andre isolationsfanger.

"Jeg har været så langt ude, at jeg har ønsket, at jeg rent faktisk havde flugtplaner. For så kunne jeg forholde mig til det, der er sket", siger Claus og kigger mig længe ind i øjnene.

Vi sidder med aflåst dør i besøgsellen. I mellem os står der et lille bord. Forinden er jeg gået gennem en metaldetektor og har fået mine ting gennemlyst ligesom i lufthavnen. Claus bliver visiteret både før og efter interviewet. Det er tredje gang, jeg besøger ham for at få rede på hans historie.

Over for mig sidder en mand, der er nedbrudt, men ikke slået ud. Han går i almindeligt pænt tøj, er velfriseret og nybarberet. Hver uge får han besøg af sin kone, men Claus er ikke sig selv mere.

"Jeg er dødtræt. Hele dagen. Jeg trænger sådan til at hvile ud. Det lyder underligt fra en mand, der er isoleret 24 timer i døgnet, men du må forstå, at dag og nat flyder sammen. Det hele kører rundt oppe i hovedet. Jeg bliver beskyldt for noget, jeg ikke har gjort. Jeg bliver ikke hørt, og jeg kan ikke få en forklaring", siger han.

Denne artikel handler om Claus' forsøg på at komme ud af isolationen. Men den handler også om et fængselsystem, der som følge af den såkaldte rockerlov ikke behøver at begrunde

brugen af isolation. Og om en administration, der kræver, at de indsatte beviser deres uskyld for ikke at blive straffet yderligere.

LANDKORTET

Sagen begyndte en forårsdag i april 2004. Under en visitation i Claus' celle blev der fundet to ting, som førte til anklagerne om spillegæld og flugtplaner. Det ene var en kopi af et Kraks-kort over området Tåstrup og Albertslund på Københavns vestegn, hvor Vridsløselille Statsfængsel ligger. Det blev betragtet som indikation på, at der var flugtplaner under opsejling.

"Før var jeg tryk ved at sidde i fængsel, fordi jeg vidste, at der var kontrol med, hvad der foregik. Nu er jeg bange for fængselsvæsnet."

Claus, livstidsfange

Claus fortæller imidlertid, at kortet skulle bruges i forbindelse med en kriminalroman, som han er ved at skrive. De første to kapitler var allerede skrevet. Romanen foregår i en fiktiv by, hvor der ligger et fængsel og en politistation. Desuden er der et boligkvarter, der i bogen kaldes Fuglereden. I virkelighedens verden er det et område i Tåstrup, hvor vejene har navne som Drosselvej, Vibevej og Nattergalevej.

Metoden med at have et kort for at kunne placere begivenhederne i bogen i forhold til hinanden har Claus lært på et forfatterkursus, som han tog i fængslet. Kraks-kortet er tilgængeligt for alle indsatte på fængslets bibliotek.

REGNSKABET

Det andet, der blev fundet i cellen, var et plastikchartek med små gule sedler i. På sedlerne stod der for eksempel "Arsenal-Aston Villa 0-2" og "8.500 kroner". Sedlerne sad sirligt på rad og række i chartekket og repræsenterede én fodboldkamp hver.

Fængslet tolkede det som et regnskab over spillegæld, men Claus forklarer, at der er tale om fiktive spil. Det er en leg, hvor han prøver spillesystemer af. Tipsresultaterne får han fra Tekst-tv.

I øvrigt, forklarer han, var der tale om kampe, som blev afviklet for flere år siden. Men det troede fængselsledelsen ikke på. Derfor skrev Claus til Dansk Tipstjeneste og fik brev tilbage, der bekræftede, at kampene var afviklet fire år tidligere.

PRØVELØSLADELSEN

Umiddelbart før Claus blev flyttet til den sikrede afdeling, var han nået så langt i sin afsoning, at man skulle til at forberede hans første udgangsforløb forud for en senere prøveløsladelse. Det fortæller psykolog Anja Leavens i Vridsløselille Statsfængsel.

"Vi fik lavet en ekstern farlighedstest, og den viste, at det ikke var problematisk at give Claus udgang. Og det var noget af en forandring i forhold til den måde, Kriminalforsorgen indtil da havde betragtet ham", siger Anja Leavens.

Men den lange proces med ledsagede og uledsagede udgange på vejen mod prøveløsladelse blev sat i stå den dag, da beskyldningerne om spillegæld og flugtforsøg blev rejst. Som livstidsfange har man mulighed for prøveløsladelse efter 12 års uproblematisk afsoning. Men det krav opfylder Claus ikke, da han pludselig havde en mistanke om flugt hængende over hovedet. Derfor betyder sagen, at han skal vente endnu længere, før han eventuelt kan få prøveløsladelse.

ISOLATIONEN

"Man er alene. Helt alene med sine tanker", fortæller Claus.

"En hel dags kommunikation med andre mennesker kan godt bestå i at ringe efter en vagt. Når han så kommer

og låser op, siger man 'toiletet', og han svarer 'ja'. Det var den dags samtale. Nå ja, så har man også mulighed for at sige 'tak', når aftensmaden bliver bragt ind i cellen", siger han.

Og så fortæller han om en episode fra dengang, han sad i Nyborg Statsfængsel.

"Jeg skulle ud i køkkenet og lave noget mad. Vi fik lov til at komme i køkkenet én ad gangen. Den indsatte, der skulle derud efter mig, havde lagt en seddel på bordet, hvor der stod, om jeg ville tænde ovnen. Jeg gik ud på gangen og bankede på døren til hans celle og spurgte ham, hvor mange grader, ovnen skulle stå på. Men det kostede mig en bøde på 50 kroner", siger han.

Psykolog Anja Leavens behandlede Claus, før han kom i isolation. Efter at han blev overført til Vridsløselilles sikrede afdeling, har hun tilset ham igen. Og det var ikke en rar oplevelse, fortæller hun.

"Claus har nedsat evne til at holde fokus og koncentrere sig. Han har tabt sprog, skal lede efter ordene, og hans sætninger er ikke udviklede mere.

Han har døgnrytmeforvridninger og søvnbesvær, og så skriver han ikke mere. Det har han ellers altid gjort", siger Anja Leavens.

Alt i alt en række symptomer, som er meget almindelige for folk, der har siddet i langvarig isolation, konkluderer hun.

LOVEN

Isolation eller administrativt enrumsanbringelse, som det hedder, er en foranstaltning, som fængslet kan iværksætte, hvis der er mistanke om for eksempel flugt, voldelig optræden eller narkohandel. I straffuldbyrdsloven kaldes det tvangsmæssig udelukkelse fra fællesskabet. Beslutningen kan ikke prøves ved domstolene, men man kan

klage til Direktoratet for Kriminalforsorgen og endelig til Folke-tingets Ombudsmand.

Da rockerloven blev vedtaget i 2002, blev der samtidig indført nogle undtagelser i retten til aktindsigt. Det skete for at beskytte de svage indsatte og de ansatte mod forfølgelse, hvis de bidrog med oplysninger om andre indsatte. På den måde forblev deres identitet hemmelig.

I praksis blev loven lavet for at ramme rockerne, så de ikke kunne få nogen i deres organisation til at true folk, der sladrede. Men man kan ikke lave love, der kun gælder for rockere, så nu omfatter den alle – og altså også Claus, der ikke kan få en begrundelse for, hvorfor han er isoleret.

DET OMVENDTE BEVIS

Claus har overfor fængslet og Direktoratet for Kriminalforsorgen holdt fast i sine forklaringer, men den 14. juli 2006 fik han brev fra direktoratet, hvori der stod: "Direktoratet har ikke fundet det tilstrækkeligt bevist, at kortet ikke skulle bruges som grundlag for flugt, ligesom det ikke anses for tilstrækkeligt bevist, at De ikke havde spillegæld, når der i øvrigt henses til de øvrige oplysninger i sagen, som imidlertid er undtaget fra aktindsigten".

Claus er meget fortvivlet over svaret.

"Hvordan skal jeg kunne bevise min uskyld? Jeg har aldrig spillet, og jeg har aldrig villet flygte. Er det ikke fængslet, der skal bevise min skyld, før jeg sættes i isolation. Er det retfærdigt?", spørger han.

I denne sag kan vi ikke vurdere, om fængselsvæsnet har behandlet Claus retfærdigt. For sagsakterne er hemmelige som følge af rockerloven fra 2002. Vi kan derfor kun vurdere det, vi kan se: To års isolation, en kopi af et Kraks-kort og et plastikchartek med spilleregnskaber, der blev fundet i Claus' celle.

Over for det står Claus' forklaring: Kortet skal bruges i forbindelse med arbejdet med en kriminalroman, og plastikchartekket indeholder fiktive spillesystemer over fodboldkampe. En leg med tal, en slags hobby.

Hvis der er andet og mere i sagen, "som imidlertid er undtaget fra aktindsigten", og som kan retfærdiggøre mere end to års isolation, så har det ikke været muligt at få frem i forbindelse med arbejdet med denne artikel.

EPILOG

Under arbejdet med denne artikel har Amnesty også interviewet Hans Jørgen Engbo, der er fængselsinspektør i Vridsløselille

Statsfængsel. Fire timer efter det interview fik Claus besked om, at hans isolation ville blive ophævet.

Men ifølge fangetalsmanden i Vridsløselille, Kim B. Vinter, sker det under skærpede vilkår. Claus må således ikke arbejde sammen med de andre fanger. Han må ikke benytte biblioteket og kondirummet, og han bliver visiteret til og fra hver eneste gårdtur.

"Der var kræfter, der ikke ville have ham ud af isolation. De så nok helst, at han slet ikke var her. Hans isolation blev bare forlænget hver uge uden forklaringer. Men isolation ødelægger folk. Psykisk er det meget, meget belastende", siger Kim B. Vinter.

Tilbage står Claus' ønske om at blive rensset for anklagerne. Én ting er at få isolationen ophævet, men skal Claus også have en undskyldning eller en erstatning? Eller har han kastet begrundet mistanke på sig selv og derfor gjort sig fortjent til to års isolation? De spørgsmål skal afklares i en klagesag, som Claus nu overvejer, om han har kræfter til at føre mod et system, der for ham synes som Kafkas værste mareridt. ❌

ENRUMSANBRINGELSE

Når der er truffet beslutning om enrumsanbringelse under afsoning, skal fængslet mindst en gang om ugen overveje spørgsmålet om helt eller delvist at bringe indgrebet til ophør. Ved enrumsanbringelse i over fire uger skal der ske indberetning til Direktoratet for Kriminalforsorgen. Enhedslisten stillede i 2004 forslag om, at alle enrumsanbringelser ud over tre måneder i træk eller over seks måneder inden for et år skal kunne indbringes for en domstol.

Justitsminister Lene Espersen oplyste dengang, at kun tre procent af alle enrumsanbringelser varede mere end fire uger, og at indgrebet enten er begrundet med hensynet til sikkerhed i fængslet eller for at hindre, at den dømte begår kriminalitet under afsoningen eller undviger.

SF, De Radikale og Kristendemokraterne bakkede op om forslaget, som ikke blev vedtaget. Også Vridsløselille Statsfængsels nuværende inspektør Hans Jørgen Engbo udtrykte dengang i et høringssvar sin støtte til domstolsprøvelser af enrumsanbringelser.

Kilde: Folketinget

FAKTA

- Claus har i dag afsonet ni år af sin livstidsdom for drab.
- Om tre år har han i teorien mulighed for at søge om prøveløsladelse. Praksis er dog, at han formentlig får afslag, idet hans afsoning ikke har været "problemfri".
- Claus har en kone og en søn, der venter på, at han har betalt sin gæld til samfundet.
- Claus' rigtige navn er tilbageholdt af hensyn til ofre og pårørende.

"Enrumsanbringelse, udelukkelse fra fællesskab og isolation er det samme. Det er bare et spørgsmål om ord. Faktum er, at man bliver isoleret, og skadevirkningerne er de samme."

Fængselsinspektør Hans Jørgen Engbo

FÆNGSELSINSPEKTØREN: REGLERNE ER UNØDVENDIGE OG SKADELIGE

Bestemmelsen om begrænsning af aktindsigt for indsatte i fængslerne skaber et kafkask system, som giver mistillid, frustrationer og truer sikkerheden for de ansatte i fængslerne, siger fængselsinspektør Hans Jørgen Engbo. Advokat kalder det et alvorligt slag mod retssikkerheden.

Af Lars Aarup

Journalist, DICAR

Lederen af landets ældste fængsel sidder i en dum situation. Han skal administrere en lov, som han er lodret uenig i, og som han synes gør mere skade end gavn.

Det er loven om begrænsning af aktindsigt, der blev indført den 6. juni 2002.

Ifølge den må de indsatte ikke få at vide, hvorfor de bliver anbragt i isolation eller forflyttet til et andet fængsel. Og det er ikke smart, mener fængselsinspektøren i Vridsløselille Statsfængsel, Hans Jørgen Engbo.

"Jeg er adskillige gange stødt på indsatte, der synes, at det er et kafkask system, når de ikke kan få en begrundelse. Og jeg er da også lidt flov over, at vi ikke kan give en ordentlig begrundelse, men vi er nødt til at følge loven", siger Engbo, der selv har forsøgt at ændre reglerne.

Allerede før loven blev vedtaget, skrev han – uopfordret – til Folketingets Retsudvalg og gjorde opmærksom på, at lovforslaget i hans øjne var unødvendigt og direkte skadeligt. Men alligevel blev loven vedtaget. Formålet var at styrke de ansattes og de svage indsatte position i fængslerne i forhold til de negativt stærke fanger – for eksempel rockerne.

Med den nye lov blev der således åbnet op for, at man kunne fortælle fængselsledelsen om ulovligheder og chikanerier,

uden at det senere ville blive afsløret, hvem der var kilden til oplysningerne.

Men loven virker ikke, mener fængselsinspektøren.

"Det er ikke min fornemmelse, at vi får bedre eller flere oplysninger, efter at den nye regel er trådt i kraft", siger han.

Vi sidder i hans kontor på første sal i fængslets administrationsfløj. Lyden af tunge metaløre og nøgler, der rasler, trænger svagt gennem de meter tykke mure. Det her er et rigtigt fængsel. Stedet, hvor Egon Olsen udtænkte sine mange planer. Men her stopper romantikken.

Fængselsinspektøren kender godt til Claus' langvarige isolationshistorie, men han slår beklagende ud med armene. Reglerne forbyder ham at kommentere sagen. Vi taler videre i generelle vendinger.

"De nye regler er helt unødvendige. Under de gamle regler var der mulighed for at gøre undtagelser i forhold til aktindsigten, og det var fuldt tilstrækkeligt. De nye regler krænker de indsatte retssikkerhed", siger Hans Jørgen Engbo og forklarer grundprincippet i en fængselsstraf.

"De indsatte skal straffes. Og deres straf består i, at de bliver puttet i fængsel. En streng straf betyder lang tid i fængsel, og en mild straf er kort tid i fængsel. Det er ikke et spørgsmål om, hvordan man skal have det, mens man er i fængsel. Der er man borger, ligesom dig og mig. Det blev slået fast i næsten alle de vestlige lande omkring 1970. Derfor skal de indsatte, når de står over for en forvaltningsmyndighed som Kriminalforsorgen, have samme rettigheder som andre borgere, når vi står overfor kommunen, skattemyndighederne, politiet og så videre", siger Engbo.

"Prøv at forestille dig, hvis en myndighed greb ind over for dig, og du ikke kunne få en forklaring. Det ville du ikke acceptere. Du ville blive mistroisk over for myndigheden og føle dig uretfærdigt behandlet. Det samme sker i fængslerne, og her kan den opsårede mistro og frustration komme til at betyde

noget for de ansattes sikkerhed", forklarer Hans Jørgen Engbo.

Han påpeger, at en vigtig del af opretholdelsen af sikkerhed og orden i et fængsel består i at få gode relationer mellem de indsatte og de ansatte.

"Ligesom når man skal skabe fred mellem nationer, så begynder man ikke med våbnene, men med gode relationer og en god stemning", siger han.

I sit tidligere job som leder af det åbne fængsel i Jyderup har han mange gange givet aktindsigt og begrundelser for forflytninger eller enrumsplassering.

"Vi kan give aktindsigt efter princippet om meroffentlighed, og det har jeg da selv gjort flere gange, hvor jeg ikke konkret har kunnet se, at der var betænkeligheder. Men det er der lidt forskellige holdninger til i systemet. I Direktoratet for Kriminalforsorgen har man nærmest den modsatte holdning. Udgangspunktet er, at man ikke giver aktindsigt", siger han.

Han fortæller, at det siden lovændringen i 2002 er blevet normen, at man ikke giver begrundelse for forflytninger, og han kalder direktoratets holdning "meget bastant", hvor man kun rent undtagelsesvist giver aktindsigt.

På dette tidspunkt i interviewet forsøger jeg alligevel at få fængselsinspektøren til at forholde sig til Claus' to år lange isolation.

Er det rimeligt, at den indsatte eller hans advokat efter to år ikke kan få indsigt i, hvad der ligger bag de beskyldninger, som rejses mod ham?

"Det er rimeligt at rejse sagen, når der er tale om så langvarig isolation. Uanset om det er under varetægtsfængsling eller udelukkelse fra fællesskab under afsoning. Det er i realiteten det samme, og skadevirkningerne er de samme", fastslår Hans Jørgen Engbo.

Claus' advokat, Janus Malcolm Pedersen, kalder det uforståeligt, at han ikke kan se de fortrolige dokumenter i sagen, ligesom man kan i en straffesag, og han er parat til at gå retens vej for at ændre loven.

Ifølge Janus Malcolm Pedersen er sager om isolation ble-

vet som at fægte i mørke, efter at rockerloven blev indført i 2002. Begrænsningen i aktindsigten gør, at hverken klienten eller advokaten kan se begrundelsen for en isolation. Det er et alvorligt slag mod retssikkerheden, siger han og kommer samtidig med et løsningsforslag.

"Hvorfor laver man ikke et system, hvor advokaten kan se alle sagens akter, men samtidig pålægges ikke at videregive oplysningerne til klienten. Fuldstændig som politiet gør i straffesager i dag. Så ville jeg have mulighed for at varetage min klients interesser. Det har jeg ikke nu, og min klient er derfor frarøvet sine helt basale retssikkerhedsgarantier, nemlig retten til et forsvaret", siger Janus Malcolm Pedersen, der kalder sagen om Claus' ekstremt lange isolation lige så alvorlig som en straffesag.

"Reelt kan denne sag sidestilles med en straffesag, for man må formode, at der er rejst nogle beskyldninger mod min klient, der er så alvorlige, at de kan danne baggrund for to års isolation. Så konsekvenserne for ham er de samme, som hvis det var en endog meget alvorlig straffesag", siger han.

Som reglerne er i dag, har indsatte mulighed for at indbringe deres sag for Folketingets Ombudsmand, der så får de fortrolige oplysninger til gennemsyn. Men den vej har Claus og hans advokat ikke valgt.

"Hvis jeg skal hjælpe Claus med at indbringe sagen for ombudsmanden, så skal det være som hans advokat. Og det er fandens svært for mig. Det svarer jo til, at man i retten skal repræsentere en part, hvor man kun kan se halvdelen af sagsakterne. Mens den anden halvdel af sagen skal afgøres af en dommer og en anklager. Det er en underlig procedure", siger Janus Malcolm Pedersen.

Claus og advokaten har i stedet valgt at søge fri proces for at indbringe sagen for domstolene, der så kan tage stilling til, om begrænsningen i aktindsigten er lovlig.

Fire timer efter interviewet med fængselsinspektør Hans Jørgen Engbo bankede det på Claus' celledør. En vagt fortalte Claus, at hans afsoningsforhold ville blive ændret i løbet af en uge. ❌

" Af humane grunde finder arbejdsgruppen, at udelukkelse fra fællesskab bør begrænses mest muligt. Særligt bør udelukkelse over 14 dage nøje og jævnlige overvejes."

Konklusion i rapport om isolation udarbejdet af Direktoratet for Kriminalforsorgen 2001

FANGETALSMÆNDENE:

SELV LAGERARBEJDERE BRUGER COMPUTERE

Fangetalsmændene i Herstedvester og Vridsløselille har ikke meget til fælles. Den ene afsoner 16 år for drab, den anden fik 11 år for narkohandel. Men de efterlyser begge bedre uddannelser i fængslerne, computeradgang og billigere telefoni. Og så raser de over de administrative isolationsfængslinger og manglen på aktindsigt i egen sag.

Af Ole Hoff-Lund

Redaktør

Frank Malmgren har aldrig været på internettet. Han har heller aldrig sendt en e-mail eller en sms. Eller talt i mobiltelefon. For selv om Frank er 44 år, så har han ikke haft mulighed for at lære de nye teknologier at kende fra sin celle bag de grå mure i Anstalten ved Herstedvester vest for København.

Dér har han siddet siden 1995, og han vil sidde der endnu knap fem år, før han kommer ud i friheden. Derude, hvor hans kone og to voksne døtre venter på ham. Og hans barnebarn.

For 11 år siden begik han et drab, og straffen på 16 års fængsel har han tænkt sig at tage fuldt ud. Uden prøveløsladelse, som man normalt opnår efter totredjedele af tiden. På den måde er Frank Malmgren lidt speciel. For havde han bare fulgt den normale praksis, så havde han i dag kunne fejre sin et års dag i frihed. Med familien.

"Men jeg vil ikke prøveløslades under de vilkår, som fængslet har stillet i udsigt. Da jeg drøftede en eventuel prøveløsladelse med ledelsen, stillede de en række betingelser. Blandt andet kan de til hver en tid troppe op på min nye arbejdsplads og kontrollere mig, og de kan bestemme, at jeg skal tilbage og afsone resten af straffen. Det kan jeg ikke leve med. Så vil jeg hellere tage hele min straf, så jeg ikke skylder samfundet noget som helst, når jeg kommer ud. Nu har jeg et mål, der hedder foråret 2011. Eller 1592 dage", siger Frank Malmgren, der er fællestalsmand for de 126 indsatte i fængslet.

PÆDOFILE OG MORDERE

Anstalten ved Herstedvester er et specielt sted. Det er her, mange af de grønlandske kriminelle afsoner deres straf, ligesom der er en ren kvindeafdeling. Der er også pædofile, voldtægtsforbrydere og barnemordere. Og ganske almindelige drabsmænd som Frank.

Han forklarer, at man under prøveløsladelse skal til kontrolsamtaler med fængslets psykologer. Og hvis de vurderer, at man er på vej ud i ny kriminalitet eller har psykiske problemer, så bliver man genindsat.

"Og det kan være alt mellem 14 dage og flere år, hvor man ryger tilbage på fængselsgangen. Det finder jeg dybt kræ-

kende. Mange af mine bekendte herinde er gået helt ned med flaget, når de pludselig er blevet sat ind igen, efter at de har været ude i friheden, hvor de har fået kæreste og arbejde", siger Frank Malmgren, der i øjeblikket kan komme på ledsaget udgang i fem timer én gang hver anden måned.

Alle indsatte i fængslet har som udgangspunkt arbejdspligt. For tiden handler det mest om at samle papkasser og vedligeholde arealerne. Hvis man nægter, indfører personalet sanktioner. Enten i form af dagbøder eller enrumsanbringelser, indtil man vælger at gå i arbejde igen. Daglønnen er på omkring 100 kroner.

CORNFLAKES OG FROSNE ÆRTER

Som fællestalsmand er det Frank Malmgren, der fører ordet over for fængslets ledelse. Og der er nok at tale om. På det seneste møde den 30. oktober var der 17 punkter på dagsordenen. Deriblandt et ønske om at udvide opbevaringskapaciteten og kølediskene i fængslets lille købmandsbutik, der har åbent mandag og torsdag.

"Alle fanger på nær dem i isolation laver deres egen mad. Men det kan jo ikke passe, at de sidste, der kommer ind i butikken, må nøjes med cornflakes og frosne ærter, fordi der ikke er mere kød, og så må vente tre dage, før butikken åbner igen", siger han.

Et andet emne på dagsordenen er de indsatte manglende adgang til computere. Ikke internet og e-mail. Bare computere med nogle databaser.

"Det ville være utrolig nyttigt, hvis de indsatte kunne sætte sig lidt ind i, hvordan computere fungerer. Det kan godt virke skræmmende, når man ser i jobannoncerne, at selv en lagerarbejder i dag skal have kendskab til en computer. Vi bliver nødt til at have noget viden om det. Ellers får vi aldrig et job, når vi kommer ud", forklarer Frank Malmgren.

TAG EN SMERTESTILLENDE

Han er også stærkt utilfreds med de nye, brandsikre skumgummimadrasser, som Herstedvester anskaffede i foråret. Tidligere havde han og flere andre med rygproblemer særlige madrasser, men det er ikke tilladt længere.

"Vi får bare at vide, at vi kan tage noget smertestillende. Men

det er jo ikke en holdbar løsning", siger Frank Malmgren, der nu i stedet har bedt om rygtræning til de indsatte, der har brug for det.

Men alle de små irritationsmomenter overskygges af, at der ifølge talsmanden i udpræget grad mangler initiativer til at re-socialisere fangerne, når de løslades. Det er en af årsagerne til, at 33 procent af de fængselsdømte indenfor to år fra løsladelsen idømmes en ny ubetinget fængselsstraf – den såkaldte recidiveffekt.

"Det er faktisk det mest alvorlige problem. Anstalten fralægger sig ethvert ansvar for de indsatte gøren og laden, når de kommer ud. De lukkes ud af porten uden økonomisk hjælp, uden bolig og uden jobtilbud. Som løsladt er det en svær situation pludselig at stå med et værelse i Vanløse og uden venner. Det er alt for nemt at falde tilbage i kriminalitet. Der mangler en politik for, hvordan man sluser folk ud i virkeligheden", siger Frank Malmgren.

Samtidig efterlyser han egentlige uddannelsesmuligheder for de indsatte. Det kunne for eksempel være som tømrer, murer, snedker eller kok. Noget praktisk. Konkret forestiller han sig en opdeling af fangerne i tre klasser, hvor A-klassen er dem, der vil uddanne sig og arbejde, mens C-klassen er dem, der nægter at samarbejde.

"En gylden regel er, at de indsatte skal tvinges til at foretage sig noget konstruktivt. Men det kunne sagtens udvides, så de fanger, der virkelig ønsker at lære noget, får nogle ekstra goder så som computer, fjernsyn og mere frihed. Og så lade de andre fanger sige 'fuck systemet'. Hvis vi fik noget ordentligt at tage os til og beviste for os selv, at vi kan noget, så ville vi få mere selvtillid og stå stærkere, når vi kommer ud. Og recidiveffekten ville styrtdykke", mener Frank Malmgren.

EFTERGIV GÆLDEN

På den anden side af Roskildevej ligger Vridsløselille Statsfængsel, hvor fællestalsmand Kim B. Vinter er ved at afsone sin fængselsdom på 11 år for sin påståede rolle som narkobagmand i en sag om 2,97 kilo kokain. En anklage, som han altid har benægtet. Friheden venter formentlig i foråret 2007, så han kan komme ud til sin kæreste og to børn på henholdsvis fem år og et halvt år.

Kim Vinter fortæller, at han gennem en ven, som er entreprenør, allerede har skaffet sig et arbejde som opsynsmand på en byggeplads, når han kommer ud. En kæmpe fordel, men i baghovedet lurer bevidstheden om en gæld på omkring en million kroner i sagsomkostninger.

"Derfor vælger mange også at genoptage kriminaliteten, når de kommer ud. Jeg synes, man skulle lave et system, hvor man betaler af på sin gæld i prøvetiden og sørger for sit og sine, og hvis man holder sig fra kriminalitet, så skal den resterende

gæld eftergives", siger Kim B. Vinter, der er talsmand for omkring 130 af fangerne.

FANGEOPRØR

Samtidig oplever han, at Direktoratet for Kriminalforsorgen – på grund af sin påståede medvirken i det store fangeoprør i Nyborg Statsfængsel, hvor han også var talsmand – spænder ben for ham ved at forhindre ham i at blive overflyttet til et åbent fængsel eller en pension, som er forudsætningen for at kunne tage et arbejde.

"Jeg havde intet med det fangeoprør at gøre. Jeg havde været ude på weekend og kom først tilbage til fængslet søndag aften, to timer før oprøret begyndte. Men talsmændene fik skylden, og efter fangeoprøret blev jeg sat i isolation i fire og en halv måned i en supercelle i Horsens. Jeg skrev et 21 sider langt brev til Jyllands-Posten, hvor jeg bebrejdede fængselsledelsen i Nyborg en række ting, og lige siden har direktoratet lagt forhindringer i vejen for min afsoning. Man får ikke en chance, når man er politisk aktiv i fængslet. Det opleves som hetz og hævn, men det kan jeg jo ikke bevise", siger Kim B. Vinter.

De godt fire måneder i isolation – eller udelukkelse fra fællesskabet – var nok til at påvirke ham meget kraftigt mentalt.

"Når man sidder 23 timer i døgnet i sin celle, så sætter det sig spor. Overvagtimesteren kom forbi en gang om ugen og fortalte, at isolationen var forlænget en uge mere, og jeg kæmpede for ikke at vise tegn på, at jeg var blevet småtosset. Man tager sig i at gå rundt og snakke med sig selv. Det er psykisk meget belastende at sidde i isolation. Min eneste kontakt var til præsten, som var en stor støtte. Jeg spekulerede bare på, hvad det var, jeg havde gjort forkert. Men det kunne jeg ikke få at vide", siger Kim B. Vinter.

"Der er ikke noget, der hedder retssikkerhed i danske fængsler. De kan næsten gøre, hvad de vil. Og med rockerloven, der fjernede muligheden for aktindsigt i sin egen sag, kan man som indsat ikke længere få at vide, hvorfor fængselsledelsen eller direktoratet træffer beslutning om forflyttelse eller isolation. Det er dybt frustrerende", siger Kim B. Vinter.

Han understreger, at Vridsløselille er et af de bedste fængsler i landet, når det gælder personalet og fangernes mulighed for at få deres ønsker imødekommet.

"Men fysisk er det noget gammelt lort. Der er huller alle steder. Det er også derfor, de bliver ved at finde mobiltelefoner. Det vrimler med dem. Sidste år fandt de 180, mens det andre steder drejer sig om højst ti telefoner om året", fryser Kim B. Vinter.

HØJERE STRAF

Talsmanden advarer om, at det politiske krav om strafsækpelse ikke vil skabe mindre kriminalitet, men snarere vil gøre de indsatte mere desperate.

Foto: Thomas Borberg

"Hvis man hæver strafammerne yderligere vil folk til sidst gøre hvad som helst for at komme ud. Man skal kunne se en ende på sin afsoning", siger han.

"I forvejen er det sådan, at unge, der kommer herind, kommer ud som hærdede kriminelle. Folk i fængsler snakker om kriminalitet. Hele tiden. Det er det eneste, de har til fælles. Og de unge suger tips til sig", siger Kim B. Vinter.

Han har ikke meget til overs for de indsatte i Herstedvester, der er lavest i fængselshierarkiet på grund af deres meget grove personkriminalitet. Og han er ikke i tvivl om, at han ville tage affære, hvis han selv skulle sidde inde med pædofile og barnemordere.

"Her ville de blive straffet. Du skal tænke på, at mange af os er familiefædre. Så jeg ville hurtigt få en tillægsstraf", siger han og tilføjer, at han aldrig har forstået, at kvinder kun kan afsone i Herstedvester blandt drabsmænd og pædofile og i Ringe, hvor mange har dom for gruppevoldtægt.

Men både Kim B. Vinter og Frank Malmgren raser over, at fængslernes korttelefoner er så dyre at benytte, at det koster et betydeligt indhug i månedslønnen, når man ringer ud fra fængslet. Ifølge fangetalsmændene koster det eksempelvis 4,80 kroner i minuttet at ringe til en mobiltelefon mod 1,60 kroner fra en normal fastnettelefon udenfor fængslet.

"Det er helt vanvittigt. Vi vælter os jo ikke ligefrem i penge, så det er en stor del af budgettet, der går til at telefonere. Jeg forstår ikke, hvorfor vi skal straffes økonomisk", siger Kim B.

Vinter, der ligeledes efterlyser computere til de indsatte.

"Det er et meget stort ønske. De behøver ikke nødvendigvis at have internetadgang. Bare det at lære at bruge en computer vil være et stort fremskridt".

Vicedirektør i Direktoratet for Kriminalforsorgen, Annette Esdorf, forklarer, at både spørgsmålet om computeradgang og billigere telefoni er under overvejelse, og at der formentlig vil komme en afklaring om kort tid.

"Vi har et stort ønske om, at der også i de lukkede fængsler bliver mulighed for at benytte computere, og vores sikkerhedsudvalg har netop givet sin anbefaling til det. Der er for stor sikkerhedsrisiko ved at give adgang til internettet, men vi er helt enige med fangetalsmændene i, at det vil være en rigtig god ting for de indsatte, hvis de kan bruge computere i videre omfang end i dag", siger Annette Esdorf.

Om de høje telefontakster siger hun, at priserne ifølge TDC er de samme som i korttelefoner ude i byen. Kriminalforsorgen har drøftet problematikken med TDC, men teleselskabet har afvist at finde en mere rimelig prispolitik i fængslerne.

"Deres argument er, at det koster mange penge at drive en korttelefon. Derfor har vi nedsat en arbejdsgruppe, som forhåbentlig snart kommer med et udspil til en billigere telefonordning i fængslerne. Vi har stor fokus på det, for det betyder meget, at man som indsat har mulighed for at ringe, uden at det skal koste hele ens løn", siger Annette Esdorf. ❌

ADVOKATER:

FORBYD ISOLATIONS FÆNGSLING

Justitsminister Lene Espersen (K) ønsker at nedbringe antallet og længden af isolationsfængslinger. Ikke godt nok, siger Landsforeningen af Beskikkede Advokater. Brugen af isolationsfængsling bør fjernes helt.

Af Ole Hoff-Lund
Redaktør

Mens justitsminister Lene Espersen har fremsat lovforslag om en skærpelse af betingelserne for at anbringe fanger i isolation, så ønsker de beskikkede forsvarere helt at fjerne brugen af isolationsfængsling, som kan udgøre en alvorlig trussel mod menneskers psykiske helbred.

Antallet af isolationsfængslinger har ellers været på retur, siden Folketinget i 2000 strammede reglerne i et forsøg på at begrænse antallet og varigheden af den omdiskuterede form for varetægtsfængsling. Men i 2004 vendte kurven. Antallet steg med 22 procent til 580 isolationsfængslinger med en gennemsnitlig varighed på 36 dage. Sidste år skete der et lille fald, men Lene Espersen vil nu have strammet reglerne igen.

"Målet er, at vi skal have nedbragt den tid, som folk sidder isolationsfængslet, fordi det er et særdeles belastende indgreb for de personer, der er i politiets varetægt", sagde Lene Espersen ved Folketingets åbning i oktober.

Men det er ikke godt nok, mener Niels Forsby, der er formand for Landsforeningen af Beskikkede Advokater.

Han ønsker et opgør med myten om, at isolationsfængsling er et afgørende redskab for at politiets efterforskning. Ifølge Niels Forsby er der intet, der taler for, at politiet går glip af afgørende bevismateriale, hvis de sigtede varetægtsfængsles på almindelige vilkår, hvor de har omgang med andre fanger.

"Jeg mener, at man skal tage skridtet fuldt ud og fjerne isolationsfængsling helt. Man kan lave en simpel gennemgang af de sager, hvor man ikke har anvendt isolation – også i de større sager – og så se, hvordan politi og anklagemyndighed er lykkedes i forhold til de sager, hvor man har brugt isolation. Kan man så påvise en større opklaringsprocent? Det mener jeg rent faktisk ikke er tilfældet. Det har ikke den klare nødvendighed og effekt, som anklagemyndigheden påstår. Isolation er ikke værdigt for en moderne retsstat", siger Niels Forsby.

BLØDGØRE DE SIGTEDE

Han henviser til den store betænkning fra Strafferetsplejeudvalget fra februar 2006, hvor anklagemyndigheden blev bedt om at udfylde spørgeskemaer for at belyse, hvordan strammingerne i adgangen til isolationsfængsling har virket.

"De har ikke meldt tilbage, at begrænsningerne eller den manglende anvendelse af isolation har medført en afgørende skadevirkning for efterforskningen. Jeg har aldrig kunne se nødvendigheden af at anvende isolation, og vi ved, at det in-

debærer en væsentlig risiko for skade på sjæl og helbred. For mig virker isolation som et instrument til at blødgøre de sigtede", fastslår Niels Forsby og lufter en gammel vending i det retspolitiske sprog – at man "hensidder til bekendelse".

"Det viser, at man godt har anet, hvad det handlede om. At man venter på, at folk tilstår. De varetægtsfængslede ved jo udmærket godt, hvad politiet gerne vil høre. Det ved man også på dødsgangen i USA, hvor man har konstateret, at en væsentlig minoritet af de indsatte har siddet på et forkert grundlag", siger Niels Forsby.

MENTALT VAKUUM

Forud for lovstramningen i 2000 havde både FN's Komité mod Tortur og FN's Menneskerettighedskomité kritiseret Danmarks brug af isolationsfængsling, fordi der er tale om et indgreb med alvorlige psykiske konsekvenser, der derfor kun har sin berettigelse, når det er strengt nødvendigt.

Niels Forsby mener, at isolation kan udgøre psykisk tortur, selv om det ikke kan sammenlignes med det, man normalt opfatter ved tortur så som vold, tvang og fysiske indgreb for at få en bestemt udtalelse frem.

"Men hvis du bliver berøvet kontakten med andre mennesker 23 timer i døgnet, så vil du også befinde dig i et vakuum set i forhold til normal social omgang. Man kan bare se på livets almindelige forhold. Hvis folk isolerer sig og lever som eneboere, så får de jo også en karakteristisk identitet. Deres adfærd bliver præget af den mentale tilstand, de befinder sig i", siger han.

Han peger på, at isolationsfængsling sagtens kan erstattes med andre former for adskillelse af fanger, hvis der er flere implicerede i samme sag.

"Man kan jo lave opdelinger i forskellige fængselsfløje eller arresthuse. Det fremmeste formål er vel at sikre sig, at folk ikke taler sammen indbyrdes, og dernæst at varetægtsfængslede ikke er i stand til at påvirke eller true afgørende vidner", understreger Forsby.

EN ABSOLUT GRÆNSE

I samme åndedrag peger han på nødvendigheden af også at gøre op med de langvarige varetægtsfængslinger uden isolation, hvor folk i nogle tilfælde sidder længere end den straf, der i sidste ende bliver udmålt ved domstolene.

"Det strider mod den grundlæggende uskyldsformodning. For jo længere varetægtsfængslingen varer, jo mere opleves det, som om man allerede er i gang med at afsone en straf, som man bare ikke har fået udmålt endnu", siger han.

Derfor foreslår Landsforeningen af Beskikkede Advokater, at lovgiverne også tager fat på varetægtsfængslinger og udstikker regler om, hvor længe man må sidde fængslet uden dom. For isolationsfængsling er maksimumgrænsen i dag tre måneder i de sager, hvor strafferammen går op til 12 års fængsel, to måneder, hvis strafferammen er mellem fire og seks år, og fire uger, hvis strafferammen er under fire år.

"Tiden må være inde til at tage samme skridt vedrørende varetægtsfængslinger. Jeg synes, det ville være det rigtige signal fra lovgivers side at sætte en absolut grænse", siger han.

Også Institut for Menneskerettigheder taler for afskaffelsen af isolationsfængsling. Alternativt foreslår instituttet brugen af såkaldt delvis isolation, hvor den varetægtsfængslede får mulighed for tre-fem timers daglig kontakt med andre personer eller indsatte, der ikke har noget med deres sag at gøre.

"Det helt grundlæggende problem ved brugen af isolationsfængsling består i, at den isolerede ikke modtager tilstrækkelig meningsfyldt social kontakt. For eksempel kunne man øremærke et fængselslokale til formålet, hvor isolationsfængslede hver dag kunne have adgang til fællesskab", skrev Institut for Menneskerettigheder i et høringssvar til Justitsministeriet.

Lene Espersen siger til Amnesty, at hun er uenig i, at muligheden for at anbringe arrestanter i isolation helt bør fjernes. Efter hendes opfattelse er indgrebet i en række tilfælde nødvendigt for at forhindre, at opklaringen af en sag modvirkes eller vanskeliggøres ved eksempelvis at afstemme forklaringer eller udsætte vidner for trusler.

"En afskaffelse af muligheden for isolationsfængsling til fordel for en ordning, hvor denne gruppe sigtede i stedet placeres på særlige fællesskabsafdelinger, er efter min opfattelse ikke et reelt alternativ. Det skyldes navnlig, at der løbende ville komme nye arrestanter ind på en sådan fællesskabsafdeling, ligesom arrestanter løbende ville forlade afdelingen i forbindelse med løsladelse. Så det ville være nemt at bringe meddelelser til eller fra andre arrestanter på den pågældende afdeling", siger Lene Espersen.

Hun understreger, at isolationsfængsling kun kan anvendes, når indgrebet er strengt nødvendigt, og at det derfor ikke kan ske, hvis mindre indgribende foranstaltninger – f.eks. fordeling af sigtede i samme sag på flere arresthuse – er tilstrækkelige til at tilgodese formålet.

"Den gennemsnitlige varighed af varetægtsfængslinger i isolation bør søges reduceret, og det er min helt klare forventning, at vi med det lovforslag, som jeg netop har fremsat i Folketinget, vil opnå en sådan reduktion", siger hun. ❌

FAKTA

Justitsminister Lene Espersens lovforslag lægger op til nye ufravigelige overgrænser for brug af isolationsfængsling.

- Den ufravigelige overgrænse for isolation på fire uger for lovovertrædelser, der efter loven kan medføre fængsel i mindre end fire år, nedsættes til 14 dage.
- Den ufravigelige overgrænse for isolation på otte uger for lovovertrædelser, der efter loven kan medføre fængsel i fire til seks år, nedsættes til fire uger.
- Den gældende fravigelige overgrænse for isolation på tre måneder for lovovertrædelser, der efter loven kan medføre fængsel i seks år eller derover, nedsættes til otte uger. Endvidere foreslås det, at en isolation i intet tilfælde kan opretholdes ud over seks måneder, medmindre sigtelsen angår en forsætlig overtrædelse af straffelovens kapitler 12 eller 13 (terrorisme), straffelovens § 191 (narkotikakriminalitet) eller § 237 (drab).

Kilde: Justitsministeriet
UDVIKLINGEN I ISOLATIONSFÆNGSLINGER

	2001	2002	2003	2004	2005
Antal afsluttede isolationsfængslinger	553	501	476	580	532
Gennemsnitlig varighed i dage	28	30	37	36	33

Kilde: Rigsadvokaten

17 ÅR, OTTE MÅNEDER OG ÉN DAG PÅ DØDSGANGEN

Juan Melendez er en af de 126 fanger på dødsgangen i USA, som siden dødsstraffens genindførelse i 1976 er blevet løsladt som uskyldigt dømt. Han nåede at tilbringe mere end 17 år i et fængsel i Florida dømt for et mord, som en anden mand havde begået. Han har aldrig fået en officiel undskyldning, men han fik 100 dollar og et par nye bukser med ud i friheden.

Af Ole Hoff-Lund

Redaktør

Torsdag den 3. januar 2002 blev Juan Melendez hentet ud af sin celle på dødsgangen i Union Correctional Institution i Florida. En mørk celle på to gange tre meter med et toilet, en håndvask, en seng, et fjernsyn og en lille radio. Fængselsvagterne førte ham ned ad gangen og ind i et lokale, hvor han blev placeret ved et skrivebord. Overfor for ham sad en kvindelig ansat fra de sociale myndigheder, som begyndte at stille ham spørgsmål om hans uddannelse, tidligere arbejde, familie, venner og planer for fremtiden.

Juan Melendez forstod i første omgang ikke, hvad der var under opsejling, og han havde svært ved at skjule sin mistro til repræsentanter fra systemet.

"Du ved ikke, hvorfor jeg stiller dig disse spørgsmål, gør du, Juan", spurgte kvinden efter noget tid.

"Nej", svarede Juan.

"Du skal løslades i dag".

Beskeden fik det til at sortne for Juan Melendez, der på det tidspunkt havde tilbragt 17 år, otte måneder og én dag på dødsgangen.

"I det øjeblik havde jeg det som en af de tegneseriefigurer, der bliver slået i hovedet med en stor kølle og ser sol, måne og stjerner. Jeg var i chok", fortæller Juan Melendez med sin karakteristiske spansk-amerikanske accent.

FULD AF HAD

Juan Melendez har rødder i Puerto Rico, men han har boet det meste af sit liv i USA, hvor han i begyndelsen af 1980'erne arbejdede som frugtplukker i de amerikanske sydstater. Han var gift med Dorothy, som havde tre døtre fra et andet ægteskab, men hans tilværelse blev forandret for evigt, da politiet i marts 1984 dukkede op på den frugtplantage i Pennsylvania, hvor han arbejdede.

"De tog mig med og sigtede mig for mordet på Delbert Baker, der var blevet skudt og dræbt under et røveri i Florida. To vidner havde angivet mig som drabsmanden. De påstod, at jeg havde fortalt dem, at jeg havde slået Baker ihjel. I begyndelsen var jeg overbevist om, at jeg nok skulle gå fri. Jeg havde fire vidner, som alle afgav forklaring om, at jeg på drabstidspunktet var sammen med min kone. Men selv om der ikke var

nogen fysiske beviser overhovedet, så valgte juryen og dommeren at stole på vidneudsagnene fra de to andre vidner. På den baggrund blev jeg dømt til døden", fortæller Juan Melendez der har svært ved at sætte ord på sine følelser i det øjeblik, dommen blev læst op.

"Jeg var vred. Jeg var fuld af had. Til juryen, anklageren, dommeren og min egen advokat", siger han.

Som led i en aftale med politiet fik de to mænd, der angav ham, strafnedsættelse i deres egne straffesager for at vidne mod ham. Melendez tabte sine tre første appelsager ved den amerikanske Højesteret og havde kun et forsøg tilbage, før han havde udtømt sine muligheder for at overbevise retssystemet om sin uskyld.

Heldigvis faldt hans forsvarer pludselig over et dokument, som aldrig var kommet til juryens kendskab og heller aldrig var blevet præsenteret for dommeren. Dokumentet var en ren tilståelse fra den ene af de to mænd, der havde angivet Melendez som drabsmand, og som i mellemtiden var død.

"Jeg troede, at de i en drabssag ville forsøge at få fat i den rigtige mand. Men jeg lærte, at systemet er ligeglad med, om man er uskyldig eller skyldig. Det eneste mål er at få lukket sagerne, uanset om man slår et uskyldigt menneske ihjel. Jeg blev ikke reddet af systemet. Jeg blev reddet på trods af systemet", siger Juan Melendez.

TO BESØG PÅ 17 ÅR

Han fortæller, at han holdt kontakt med sin kone det første halvandet år på dødsgangen, men at han derefter afbrød forbindelsen.

"Jeg sagde til hende, at hun ikke skulle skrive til mig mere. Det var nok en fejltagelse, men jeg var så vred, og jeg kunne ikke holde ud, hvis hun skulle gå igennem al den smerte for min skyld", siger han over morgenmaden på Ibsen Hotel i København.

"Mm, det smager virkelig godt det her", siger han og sætter tænderne i en croissant, mens han mindes maden i fængslet.

"Det var den slags, som man giver til hunde eller grise. Det havde intet med mad at gøre. Men alting var forfærdeligt på dødsgangen. Man sidder jo bare og venter på, at de slår dig ihjel" forklarer han.

I de næsten 18 år, som Juan tilbragte på dødsgangen, fik han kun to besøg. Et af moderen i 1986, og et af mosteren i 1990. I samme periode så han 42 af sine medfanger gå i døden

– enten i den elektriske stol eller med en dødelig indsprøjtning.

"Jeg kendte mange af dem, der blev henrettet. Jeg snakkede med dem i fængselsgården en gang imellem, og vi kommunikerede fra vores celler gennem ventilationssystemet. På den måde spillede jeg også skak i tre år med en person, jeg aldrig har set. Vi sagde bare vores træk højt", fortæller Juan, der i dag arbejder på en bananplantage i Puerto Rico, hvor han oplærer rodløse og kriminelle unge og rådgiver dem, så de ikke falder tilbage i ny kriminalitet.

"Jeg har aldrig fået en undskyldning fra den amerikanske stat. Jeg har heller aldrig fået nogen erstatning eller kompensation. Da jeg blev løsladt, fik jeg et par nye bukser, 100 dollar og besked på, at de ikke ville se mig igen", siger han.

HVER NIENDE ER USKYLDIG

Juan Melendez er dermed en af 126 fanger, der siden genindførelsen af dødsstraffen i USA i 1976 er blevet løsladt fra dødsgangen efter en ny gennemgang af deres sag. I samme periode er 1047 blevet henrettet, fortæller formanden for Amnesty Internationals bestyrelse i USA, Rick Halperin, der var i København sammen med Juan Melendez.

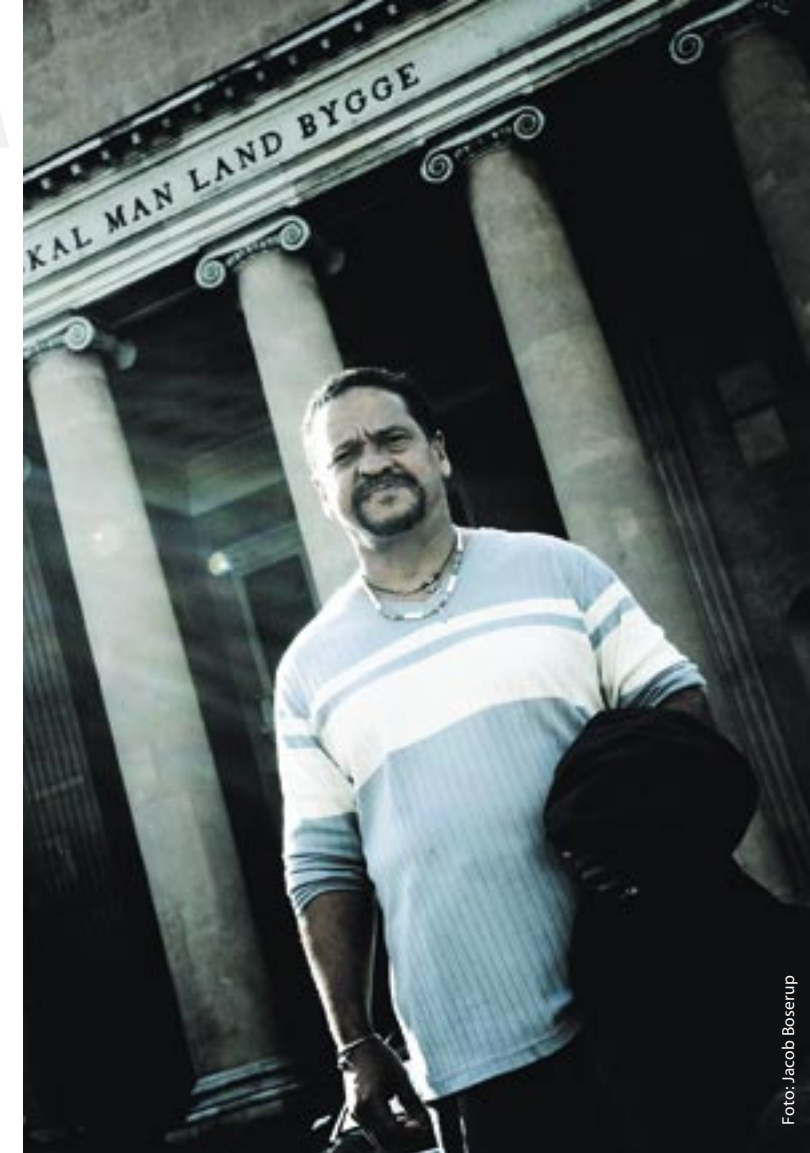
"For hver ni mennesker, der bliver henrettet, bliver én fundet uskyldig. Vi antager, at 10 procent af de indsatte på dødsgangen enten er uskyldige eller har fremsat berettiget tvivl om deres skyld. Så 350 mennesker på dødsgangen er måske uskyldige", siger Rick Halperin med henvisning til, at omkring 3500 mennesker lige nu venter på at blive henrettet.

Han forklarer, at der trods alt er sket visse fremskridt i retning af at begrænse brugen af dødsstraf i USA i de senere år, og at netop afsløringerne af en række uskyldigt dømte på dødsgangen har været den væsentligste faktor for, at der er kommet fornyet debat om emnet. I løbet af de seneste ti år har de fleste stater indført et alternativ i form af livstidsstraf, og ifølge Halperin er de fleste amerikanere tilfredse med, at folk skal tilbringe hele deres liv i fængsel uden nødvendigvis at blive dræbt.

"Der er sket en dramatisk reduktion i dødsstraffe. Sidste år blev kun 114 mennesker dødsdømt, mens det for fire år siden var 340 mennesker. Men ændringerne sker i et frustrerende langsomt tempo, og hvor jeg bor i Texas, er der ingen forandringer. Jeg er fra den mest hadefulde stat, der har dræbt flere mennesker end noget andet sted i den fri verden", fortæller Rick Halperin, der kalder Texas for "the hellhole of human rights".

BRUTALT RACISTISK

I hans optik er der ingen tvivl om, at hudfarve tæller i det amerikanske retssystem, når det gælder dødsstraf. Statistikken siger, at 77 procent af USA's befolkning er hvide, men at kun 51 procent af de indsatte på dødsgangen er hvide. Afroamerikanere udgør 12 procent af befolkningen, men 44 procent af

fangerne på dødsgangen. Resten udgøres af andre grupper – mexicanere, asiater og indfødte amerikanere.

"Systemet har altid været brutalt racistisk. Både når det gælder offer og gerningsmand. Hvide mennesker kommer på dødsgangen for at dræbe andre hvide mennesker. Ikke for at dræbe farvede. Det sker bare ikke. Men farvede mennesker kommer på dødsgangen for at dræbe farvede og hvide. Hvide menneskers liv er mere værd end andres i det amerikanske retssystem", fastslår Rick Halperin.

Journalisten Rob Warden var med Melendez og Halperin i København for at fortælle om sit Center on Wrongful Convictions ved North Western University i Chicago. Centeret er sat i verden for at undersøge og korrigere forkerte afgørelser ved de amerikanske domstole, og foreløbig har det resulteret i 18 afsløringer af sager om uskyldigt dømte på dødsgangen i staten Illinois, hvor der er afsagt 289 dødsdomme siden 1976.

"Det er fejlrate på over seks procent. Lige meget hvad man mener om dødsstraf, så er der vel ingen, der finder det i orden at henrette uskyldige mennesker. Fra barnsben får vi tudet ørerne fulde af, at vi har det bedste retssystem i verden. I teorien er det muligvis sandt, men i praksis virker det ikke, og det yder ikke nok beskyttelse", siger Rob Warden. ❌

OVERFYLDTE FÆNGSLER I BRASILIEN

Brasiliens fængsler er overfyldte, og fangerne gør jævnlige oprør mod de elendige vilkår, de afsøner under. Senest blev en journalist taget som gidsel af den kriminelle organisation PCC for at tvinge den nationale tv-station til at bringe en video om forholdene i fængslerne i den bedste sendetid.

Af Morten Gliemann

Journalist

Rygende fængsler med indsatte i vildt oprør. Svirrende helikoptere og ventende militærpoliti til hest. Det skete igen i år flere steder i Brasilien, hvor den netop genvalgte præsident Lula i sommer måtte tage et krisemøde med myndighederne i millionbyen São Paulo for at få kontrol med et omfattende fængselsoprør.

Alene i de tre første måneder af 2006 var der mere end 30 opstande i São Paulos fængsler. En del indsatte døde af det – kvalt af røgen fra brændende madrasser. En af de øverste ansvarlige for fængselsforholdene er tidligere guvernør Geraldo Alckmin, der var modkandidat til Lula ved valget.

I august tog organisationen Primeiro Comando da Capital (PCC) mere hårdhændede metoder i brug for at sætte fokus på fangeforholdene. PCC, der består af kriminelle og tidligere fanger, kidnappede en tv-journalist og en tekniker fra det nationale TV Globo. Teknikeren kom tilbage med besked om, at journalisten ville blive slået ihjel, hvis man ikke sendte noget fra en video med propaganda fra organisationen. Den havde teknikeren fået med ud i friheden.

Stationen viste over tre minutter i den bedste sendetid, og PCC fik blæst budskabet ud i medierne: Fængslerne er overbefolkede, og forholdene er skandaløse. Og sporene skræmmer, for journalisten Tim Lopes fra samme tv-station er tidligere blevet tortureret og halshugget af narkogangstere efter nærgående reportager i Rio. Denne gang fik journalisten lov til at leve.

KAOS I ARARAQUARA

Brasiliens største dagblad, Folha de São Paulo, besluttede sig efterfølgende for at se nærmere på fængslet i Araraquara, der ligger 270 kilometer nordvest for São Paulo. Reportagen beretter, hvordan fængslet er forseglet og svejset til. Når de indsatte skal løslades, kan de kun komme ud ved at blive hejst flere meter op gennem taget.

Journalist Laura Capriglione ankom, da fire mand var ved at hive en mand på 120 kilo op og ud i friheden. Under dem fulgte 1600 indsatte operationen. 1600 mennesker på 600 kvadratmeter. Indenfor er der ingen fangevogtere. De forlod fængslet efter håndgemæng med de indsatte og forseglede døren. Maden kastes hver dag klokken 11 og 17 ned gennem

de samme tremmer, som den kraftige mand passerede på vejen op. Der er 13 rum og intet elektrisk lys.

Ifølge reportagen er stedet uden stridigheder, men mange af de indsatte er syge med tuberkulose, AIDS eller leverbetændelse, og andre er ved at blive det. De har kun lidt tøj på og må sove ryg til ryg, når temperaturen i den brasilianske vinter kan nå ned på 10 grader. Unge er blandet med gamle, og folk med hårde domme sidder sammen med småkriminelle.

Da avisen ankom, stod pårørende til de indsatte uden for murene og råbte. I 20 dage nægtede fængslets ledelse at give nogen informationer. Den katolske kirkes besøgstjeneste og advokatordenen havde fået en dommers tilladelse til at komme ind, men de blev forhindret. Fængslets informationsmedarbejder ville ikke udtale sig til avisen om "ophejsningerne" og maden, der nedkastes, som var det nødhjælp. Delstatsregeringen og guvernøren ville heller ikke udtale sig til pressen om situationen i Araraquara.

TRÆNGSEL I CELLERNE

Brasilien er ifølge UNESCO det næstmest voldelige i verden – kun overgået af Venezuela – når man tæller antallet af skuddøde i 2005. Næsten 40.000 brasilianere blev dræbt af

skydevåben – ikke i en regulær krig, men i forbindelse med "almindelig" kriminalitet.

Våben, forbrydelse og fattigdom er der nok af, mens fungerende politi, forebyggelse og information er en mangelvare. Lula-regeringen sendte i fjor et forslag om en strammere våbenlovgivning ud til folkeafstemning. Resultatet blev et nederlag med et rugende nej fra den befolkning, som er skræmt fra vid og sans. Af virkeligheden.

Dagligdagen i Brasilien er gennemsyret af vold, men indbyggerne fornægter de hjemlige tilstande. Sekretariatet for straffeadministrationen, sagde til avisen Folha de São Paulo i juni, at "aktionerne i fængslerne er fredelige" og drejer sig om farven på uniformerne og antallet af besøg. Det var midt under opstanden med de dramatiske tv-billeder, der gik verden rundt.

Spørger man de indsatte, menneskerettighedsorganisationerne og PCC, så skyldes balladen det forhadte "Differentierede Disciplinærregimente", som medfører isolation og kun to timers adgang til fængselsgården og solen hver dag. Men først og sidst handler konflikterne om, at fængslerne er proppede til bristepunktet.

Fængslet i Iperó har ifølge delstatsregeringen under førnævnte Geraldo Alckmin plads til 852 indsatte, men der er 1212. Komplekset i Hortolândia har 1300 fanger i stedet for 768. Franco da Rocha har 1163 i stedet for 600 indsatte. Sådan kunne man blive ved.

I andre delstater kan situationen være endnu værre. Allerværst er det, når politifolk i uheilig alliance med lokale bortfører og henretter unge mænd, der tidligere har været i konflikt med loven. Der berettes stadig om dødspatrujler. Formodede røvere lynches, og både i Rio og São Paulo forekommer "udrensninger" blandt de hjemløse.

Amnesty forsøgte i oktober at få en aftale med politiet i Sal-

vador da Bahia om at se detentioner og celler på politistationer i delstaten og om at besøge fængslet Lemos Brito i Mata Escura uden for hovedstaden. Uden held. Noget af det, man helst ikke vil vise frem, er de mindreårige, der sidder inde. I forbindelse med oprør og dødsfald i São Paulo viste det sig, at der var en del mindreårige blandt de indsatte. De må ikke sidde inde i mere end 45 dage. Men det gør de. Avisen Folha de São Paulo fandt frem til 52 mindreårige i fængslet alene i Jundiaí.

SLØSERI, SJUSK OG FLUGT FRA ANSVAR

Delstatsregeringerne i Brasilien har særlige udvalg for menneskerettigheder. De tre ansvarlige myndighedspersoner for fangeoprøret i São Paulo blev indkaldt af udvalget, men kom ikke. Medlem af partiet PCdoB, Ana Martins, var i Jundiaí lige efter oprøret. Hun siger til det ansete nyhedsbrev Carta Maior, at politiet har overført nogle af de mindreårige fanger til andre fængsler, men at de pårørende ikke ved, hvad der sker - eller hvor de unge er nu.

Delstatsregeringen siger ingenting, de ansvarlige på niveauet lige under dem gør heller ikke, og de vil ikke lade sig interviewe. Alt i alt 80 fangeinstitutioner under delstaten São Paulo var involveret i sommerens opstande. I Jundiaí var der i september måned 510 fanger tilbage efter det seneste oprør. En undersøgelse bekræftede en række dødsfald på grund af kvælning, men der var også flere fanger, som kunne vise mærker efter slag mod hoved, ryg og ben.

FILM, FIKTION OG RÅ VIRKELIGHED

Filmen "Carandiru" står som et monument over São Paulos kollaps i fængselsystemet. Et skænderi i fængslet af samme navn udviklede sig i 1992 til et oprør. Militærpolitiet blev sendt ind. Man massakrerede fangerne. 111 døde. Ti år senere blev anstalten sprængt i luften – væk fra erindringen. I 2004 kom filmen, som handler om en læges gerning blandt de indsatte, men som også viser optakten til nedskydningen af dem.

Der er ingen tvivl om, at en del af fængslerne med deres indhold af fanger er blevet udsat for kollektiv straf som gengældelse for opstandene. Det undersøges nu, om unge indsatte under den delstatslige myndighed for ungdomsfængsler (FEBEM), har fået tæv og er blevet udsat for tortur i fængslerne i Tatuapé, Vila Maria og Raposo Tavares. Anklagerne omhandler 14 tilfælde. Den værste går ud på, at man har skudt mod indsatte med gummikugler på klos hold, men det frygtes, at sagerne vil blive syltet.

Det skyldes, at de fængselsfunktionærer, som er under mistanke, kommer fra Grupo de Intervenção Rápida (GIR), der i 2005 fik til opgave at nedbringe antallet af oprør og flugtforsøg fra fængslerne. Og GIR har haft en vis succes. Hvor 1294 flygtede fra São Paulos fængsler i 2005, så er det foreløbige tal i år nede på 112.

Hertil siger advokat Ariel de Castro Alves fra organisationen Condepe, der forsvarer indsattes rettigheder:

"GIR blev indsat med ordre til at standse og undertrykke for enhver pris, selv med brug af vold. Planen var at skabe en tilsyneladende ro i en tid med præsidentvalg". ❌

De indsatte i fængslet i Araraquara sender et SOS til omverdenen i protest mod de forhold, de afsøner under.

Foto: Helvio Romero/Agência Estado

Foto: Jakob Mark

FN KRITISERER UDVISNING AF VOLDSRAMTE KVINDER

Den 25. november, som er FN's internationale dag for afskaffelse af vold mod kvinder, indleder Amnesty en 16 dages international kampagne med fokus på krisecentre for kvinder. 40 procent af de kvinder, der bor på krisecentre i Danmark, har anden etnisk baggrund end dansk, og selv om de er i midlertidig sikkerhed på et krisecenter, risikerer mange af dem udvisning til en uvis skæbne.

I rapporten "Valget mellem vold og udvisning" har Amnesty International dokumenteret, at kvinderne reelt står med valget mellem at udholde volden eller blive sendt ud af landet – en problematik, som både FN's Racismekomité og FN's Kvindekomité har kritiseret skarpt.

Krisecentret Dannerhuset i København repræsenterer Danmark i kampagnen, og direktør Vibe Klarup Voetmann forklarer, at centrene mangler den nødvendige advokatbistand til at hjælpe alle kvinderne.

"Kvinderne bliver opfordret til at bryde med deres voldelige ægtemænd og får så en enkeltbillet hjem. Tit til noget, der er værre end det, de er brudt ud af", siger Vibe Klarup Voetmann.

Læs mere på www.amnesty.dk, hvor du også kan printe et støttebrev til Dannerhuset. Billedet er fra Amnestys aktion under Århus Festuge i september om vold mod kvinder.

STOR SEJR FOR CONTROL ARMS

Amnesty International vandt en stor sejr i Control Arms kampagnen, da 139 lande den 26. oktober stemte for en FN-resolution om at indlede arbejdet med en international våbentraktat, der skal kontrollere den internationale handel med konventionelle våben. 24 lande stemte blankt, mens kun USA stemte imod. Dermed har et stort flertal af verdens regeringer taget et afgørende første skridt på vejen mod at en juridisk bindende aftale, der kan regulere import og eksport af våben. Støtten var særlig markant fra landene i Afrika, Sydamerika og Europa. Desuden har 15 vindere af Nobels Fredspris bakket op initiativet - deriblandt Dalai Lama og Desmond Tutu.

Amnesty International har kørt Control Arms kampagnen siden 2003 i samarbejde med Oxfam og IANSA, og over en million

mennesker fra 170 lande har underskrevet kampagnens opfordring til at lave en international våbentraktat. Underskrifterne blev i juni overrakt til FN's generalsekretær Kofi Annan.

Resolutionen opfordrer FN's generalsekretær til at indlede arbejdet i begyndelsen af 2007 for at klarlægge holdninger og krav fra samtlige medlemslande, hvorefter en ekspertgruppe i 2008 skal komme med et konkret bud på, hvordan en ny traktat skal skrues sammen.

AMNESTY UDSILLER DØDSSTRAFFEN

Rundt omkring i Danmark kan man i øjeblikket opleve Amnesty Internationals udstilling "Den Globale Dødsrute". Udstillingen rummer personlige historier om nogle af de mennesker, der er blevet straffet med døden i USA, Kina, Iran, Nigeria og Singapore. Deres forbrydelser bestod blandt andet i utroskab, voldtægt, drab, røveri og narkotikasmugling.

Udstillingen kan lånes hos Amnesty International. For at bestille udstillingen, samt for yderligere informationer, kontakt Katrina Mørkeberg. Send en mail til kmørkeberg@amnesty.dk eller ring på telefonnummer 33 45 65 65.

Foto: Simon Plum

DEN HEMMELIGE SMERTE

Amnesty har sammen med den interkulturelle filmfestival Salaam givet en menneskerettighedspris til Mette Knudsens dokumentarfilm "Den Hjemmelige Smerte", der handler om kvindelig omskæring.

Filmens hovedperson, Kate Kendel, voksede op hos missionærplejeforældre i Sierra Leone og Skandinavien. Men da hun som 16-årig kom tilbage til sin afrikanske familie, blev hun omskåret, og de psykiske efterveer har forfulgt hende lige siden.

Kate Kendel har boet i Danmark siden 1978, og filmen følger hende tilbage til Sierra Leone, hvor 90 procent af alle piger bliver omskåret. For instruktøren er Amnestys menneskerettighedspris en motivation for at fortsætte arbejdet for afskaffelse kvindelig omskæring.

"Kvinder har brug for en organisation som Amnesty, der kan være med til at oplyse og udvikle, så vi kommer nærmere en afskaffelse af omskæring. Et stort problem i forbindelse med kvindelig omskæring er netop uvidenhed. Derfor er oplysning uhyre vigtig", siger Mette Knudsen.

POSTKORT TIL PRÆSIDENT BUSH

Den 11. januar 2007 har Guantánamo eksisteret i fem år. Dagen markeres med protester fra Amnestys afdelinger over hele verden. I Danmark afleverer Amnesty 16 gigantiske postkort af stof til den amerikanske ambassade i København med budskabet: Stop tortur i krigen mod terror. Samtidig mødes Amnestys generalsekretær Lars Normann Jørgensen med den amerikanske ambassadør. På mødet vil Amnesty gøre opmærksom på, at en stor del af Danmarks befolkning er modstandere af, at USA's kamp mod terror sker på bekostning af menneskerettighederne. Vil du deltage i overrækkelsen af postkortene, så kontakt kampagneleder Eva Hesse på telefon 33 45 65 65 eller email: ehesse@amnesty.dk.

Foto: Mark Morrisson

PRIS TIL NELSON MANDELA

Sydafrikas tidligere præsident Nelson Mandela modtog den 1. november Amnesty Internationals Ambassador of Conscience Award 2006 for sit enestående politiske lederskab, som har inspireret millioner af menneskerettighedsaktivister over hele verden.

I motivationen for at tildele prisen til den 88-årige Mandela fastslår Amnesty International, at Nelson Mandela er et globalt ikon for håb og et levende eksempel på, at enkeltpersoner kan gøre det tilsyneladende umulige til virkelighed. Nelson Mandela sagde blandt andet i sin takketale, at den næste store udfordring for verden er kampen mod fattigdom.

"Ligesom Amnesty International har jeg kæmpet for retfærdighed og menneskerettigheder i mange år. Jeg har trukket mig tilbage fra offentligheden nu, men så længe der eksisterer uretfærdighed og ulighed i vores verden, kan ingen af os hvile", sagde Nelson Mandela.

Foto: Geoff Oliver Bugbee

FEST FOR MENNESKERETTIGHEDER

Den store fest for menneskerettigheder, som musikkollektivet H.C. Andersen Effekten arrangerede i A-Huset i København den 6. oktober, blev en overvældende succes. Omkring 800 mennesker betalte entré til festen, hvor en række af landets bedste djs spillede, og samlet set gav arrangementet et overskud på knap 50.000 kroner til Amnesty Internationals arbejde. Alle musikere stillede gratis op for Amnesty, ligesom en række sponsorer havde leveret udstyr – deriblandt Megasound, Europcar, Nadsat, Bacardi, Kokkens Catering, Housemusik.dk samt magasinerne Gaffa, Soundvenue og KBH. Amnesty International siger tak for støtten til alle involverede og særligt til de tre arrangører Kristian Kjølner, Simon Leo Hansen og Daniel Lookofsky.

DET GLEMTE

Det giver ingen mening at spørge en palæstinenser i Gaza, hvordan det går. Svaret er givet på forhånd. Det går slet ikke.

Af Anne Lea Landsted

Journalist

Den israelske belejring og den internationale økonomiske boykot er langsomt ved at presse livet ud af den lille enklave ved Middelhavet. Siden formodede militante fra Hamas kidnappe den 19-årige israelske soldat Gilad Shalit den 25. juni i år, har Israel lagt en jernring om Gaza og stoppet al handel med palæstinenserne.

Israelske krigsskibe forhindrer palæstinensiske fiskere i at sejle mere end ti kilometer ud på havet, hvis de da overhovedet når så langt. Som regel bliver kutterne beskyttet blot et par kilometer ude og må vende om.

“Vi lever i et fængsel, men modsat fanger, har vi ingen rettigheder”, som en ung palæstinenser udtrykker det.

Israelske kampfly har foretaget mindst 250 angreb i Gaza. Det mest ødelæggende var bombningen af elværket den 28. juni – tre dage efter kidnapningen af den israelske soldat. Israelerne gik grundigt til værks – de nøjedes ikke med at bombe et par generatorer, men ødelagde hele værket. Siden har det meste af Gaza været uden strøm, og det er blandt andet gået hårdt ud over hospitalerne, der i forvejen er presset til det yderste.

Op mod 300 palæstinensere er blevet dræbt – heraf mindst 100 kvinder og børn. 1200 er blevet såret – en tredjedel af dem børn – siden den 25. juni.

KASSEN ER LUKKET

De daglige israelske angreb har forstærket problemerne i det i forvejen hårdt plagede Gaza. Efter det demokratiske valg i januar i år og dannelsen af den Hamas-ledede regering i marts har der været lukket for pengestrømmen fra USA, Israel og Europa. Offentligt ansatte palæstinensere kun fået udbetalt løn i meget små portioner.

En af dem er Osman El Sarraj. Han er skolelærer og underviser i historie på Ahmed Shawkin skolen for piger i Gaza By.

“Jeg er skolelærer. Hvorfor skal jeg straffes, fordi jeg har valgt Hamas. Det var et demokratisk valg, som blev overvåget og godkendt af internationale observatører. Hvorfor”, spørger Osman El Sarraj igen og igen.

Det er først på aftenen. Vi sidder i gården foran hans hus i centrum af Gaza by. Solen er gået ned, og det er mørkt. Meget mørkt. Der er ingen gadebelysning. Enkelte steder kan man skimte lys i lejligheder eller huse med generator, men de er få. De fleste i kvarteret må vente med strøm til næste morgen.

Osman El Sarraj deler hus med hustruen, fem børn – tre piger og to drenge mellem 7 og 18 år – og moderen, der har boet sammen med familien, siden hendes mand døde for et år siden. Den ældre dame henter en petroleumslampe, men vinden, der har taget til, forhindrer flammen i at få fat, så vi ender med at flytte hen

Ruinerne af seks huse efter et israelsk raketangreb i Beit Hanoun den 2. september, hvor mange civile blev dræbt.

Foto: Anne Lea Landsted

på den nærmeste kaffebar med generator – og hermed lys.

“Det er en lidelse både psykologisk og socialt. Mit sociale liv har forandret sig meget de sidste måneder. Tidligere kom her mange venner, eller jeg besøgte dem. Men det koster penge, og jeg bryder mig ikke om at komme tomhændet, når jeg er på besøg, så de sidste måneder har jeg mest holdt mig for mig selv.”

Osman El Sarraj er en høj og meget stolt mand. Han er uheldig over at være havnet i en situation, hvor han har problemer med at forsørge sin familie, især her under Ramadan.

“Jeg ved ikke, hvad jeg skal gøre. Jeg har ingen løsning. Min kone har tilbudt at sælge sit guld, men det vil jeg ikke acceptere. Det er hendes. I øvrigt er det min opgave som mand at forsørge familien.”

Han har været lærer i 25 år og aldrig tidligere haft problemer med at få budgettet til at hænge sammen.

“Nu lever jeg på kredit de fleste steder. Det er uværdigt. Da mine tre døtre kom og bad om skoleuniformer, kunne jeg da heller ikke få mig selv til at sige, at jeg ikke havde råd, så jeg gik hen i forretningen og købte tre uniformer på kredit. Men nu er det ved at være slut med kreditterne. Ejeren af supermarkedet har sagt stop. Hans familie skal jo også leve.”

Normalt tjener Osman El Sarraj 2900 NIS (3800 kr.) om måneden, men siden marts har han kun fået udbetalt en brøkdel af pengene. I alt 3600 NIS (4800 kr.). Alligevel føler han, at han er en heldig mand.

“Jeg har mit hus og min bil. Der er mange her i Gaza, som intet har. Intet. Hvordan skal de klare sig,” spørger han.

KOLLEKTIV STRAF

Der er tegn på desperation overalt i Gaza. To ud af tre palæstinensere er uden arbejde, klanfejderne har taget til og omfatter nu ikke kun familier, men også politiske modstandere. Sikkerheden er lig nul, hvilket har fået flere palæstinensere til at overveje at anskaffe sig et våben for at kunne forsvare sig selv og familien.

19-årige Awad Salmiya overlevede mirakuløst, da israelske jagerfly bombede hans hjem sønder og sammen midt om natten den 12. juli. Til gengæld mistede han sin mor og far og syv yngre søskende. Faderen, dr. Nabil Abu Salmiya, var professor i matematik på Islamisk Universitet i Gaza By. Den nat familiens hus blev angrebet, havde faderen besøg af en efterlyst Hamas aktivist. Israelerne smed uden varsel to missiler ned over huset.

19-årige Awad blev hårdt såret. Hans ben lå mast under murbrokkerne, og han måtte igennem flere operationer. Men det er ifølge overlæge Mohammad Sonallah, der behandler Awad på genoptræningscentret El Wafa, ikke det største problem. Det værste er de psykiske skader. Awad lider som de fleste andre civile ofre i Gaza af PTSD – post traumatisk stress disorder.

Og verden virker ligeglad. Mens alles øjne er rettet mod genopbygningen af Libanon, er der ingen, der interesserer sig for indbyggerne i Gaza. Tværtimod forsætter Israel, Europa og USA den kollektive afstraffelse af palæstinenserne i den fattigste region i Mellemøsten. ❌

ISRAEL BEGIK KRIGSFORBRYDELSE I GAZA

Israelsk menneskerettighedsorganisation konkluderer i rapport, at det israelske angreb på elværket i Gaza ikke havde nogen militær begrundelse.

Af Anne Lea Landsted

Journalist

Det var en krigsforbrydelse, da Israel bombede elværket i Gaza og mørklagde det meste af Gaza. Det fastslår den israelske menneskerettighedsorganisation, B'Tselem, i sin seneste rapport, Act of Vengeance.

“Bombningen var ulovlig og kan betragtes som en krigsforbrydelse, fordi angrebet udelukkende ramte civile. Den var endnu et eksempel på kollektiv afstraffelse af palæstinenserne. Selvom bombningen fulgte efter kidnapningen af den israelske soldat Gilad Shalit, så var der ingen militær begrundelse for at ødelægge elværket. Det ligner ren hævn”, skriver B'Tselem i rapporten.

Organisationen kræver, at den israelske regering sætter en undersøgelse i gang med det formål at retsforfølge og dømme de ansvarlige for planlægningen og udførelsen af angrebet på elværket i Gaza.

Mangelen på elektricitet har lammet det meste af Gaza. Hospitaler har udskudt alle planlagte operationer på ubestemt tid. Kun de allermest akutte tilfælde havner på operationsbordet. Der er stor risiko for fødevareforgiftning, fordi varer ikke kan holdes ordentligt afkølede. Vandet er forurenede, og kloaker truer med at flyde over flere steder.

“Angrebet var på alle måder ude af proportioner, selv hvis man et kort øjeblik antog det tvivlsomme argument, at angrebet havde et militært formål”, skriver B'Tselem og påpeger, at Israel havde andre og langt mindre skadelige alternativer.

For eksempel kunne man have lukket for strømforsyningen fra det israelske elværk, der forsyner en stor del af Gaza striben.

“De israelske beslutningstagere valgte ikke at bruge den mulighed – formentlig af bekymring for de mulige økonomiske konsekvenser i form af manglende indtægter og potentielle retssager. Men uanset hvad, så er det ulovligt at slukke for strømmen for en civilbefolkning,” skriver den israelske menneskerettighedsorganisation i sin rapport.

Angrebet fandt sted den 28. juni 2006. Fire måneder senere er 1,4 millioner palæstinensere i Gaza stadig uden strøm 12 timer om dagen.

FN har kritiseret bombningen, som menes at have forårsaget ødelæggelser for mere end 1,8 mia. US dollars på elsystemet. Og den regning skal Israel betale, mener B'Tselem.

“Den israelske regering bør ligeledes tillade palæstinensere at rejse sager om erstatning ved de israelske domstole,” konkluderer menneskerettighedsorganisationen. ❌

ANGREBET I BEIT HANOUN

Israelsk militærs jagt på en efterlyst palæstiner kostede to mennesker livet, sårede flere – heraf to alvorligt – og gjorde seks familier hjemløse.

Lyad el Kafarna tager os med ud i køkkenet. Der er et kæmpe hul i muren. På gulvet flyder det med pletter og pander, knust glas og madvarer fra det vidåbne køleskab. Fryseren er udbrændt efter en kortslutning.

”Jeg kunne ikke se en hånd for mig. Der var fyldt med støv og røg overalt. Jeg troede, der var sket en eksplosion. Jeg kunne høre mine børn græde, men jeg kunne ikke se dem”, fortæller Lyad el Kafarna, der kun havde et i hovedet: At få familien reddet ud af lejligheden.

Mens han er ved at flytte en vinduesramme, der er landet på et af børnene, hører han trin på trappen. Men inden han når at reagere, kommer den næste raket bragende ind gennem hoveddøren.

”Det var som at vågne op midt i en krigszone. Jeg råbte til soldaterne, at de skulle stoppe, mens jeg reddede min hustru og mine børn ud. Der var ild i nogle af tæpperne, og min søns ben var klemt fast under vinduesrammen”.

”Men de ville ikke lade os komme ud, så jeg ringede til Røde Kors for at få hjælp”, siger Lyad el Kafarna, der er revisor og aktiv i Fatah.

JERNRING

Men der kommer ingen hjælp til Beit Hanoun den morgen. I ly af mørket er israelske specialstyrker trængt ind i området og har lagt en jernring om byen.

Angrebet kommer som lyn fra en klar himmel. Der bliver af-fyret raketter fra fly og fra landjorden. Israelerne er på jagt efter et ungt medlem fra Al Qassam Brigaden, den militante del af Hamas, som er Fatahs politiske modstander.

Det er derfor en gåde for Lyad el Kafarna, hvordan israelerne kan tro, at et medlem af Hamas vil gemme sig hos ham, der er en kendt tilhænger af Fatah. For eksempel er han lige blevet valgt af Fatah som formand for revisorerne i Gaza.

”De påstod, at de havde set ham uden for min lejlighed, men hvorfor skulle det gå ud over mig og min familie. Det er helt urimeligt, og disse angreb på uskyldige civile må stoppes”, siger Lyad el Kafarna, som overvejer at indbringe sagen for menneskerettighedsdomstolen.

Under angrebet blev hans hustru såret i øjet. Sønnen, der lå fastklemt under vinduesrammen, brækkede et ben og fik sprængt en trommehinde. Selv slap han med en flænge i højre håndled.

DRÆBTE OG SÅREDE

Et par huse væk fra Lyad el Kafarnas lejlighed bor familien Odeh. Braget vækker den 54-årige Ismail Abu Odeh, og han går

ud for at se, hvad der er på færde. Han frygter, at der er sket en eksplosion i et hans sønners huse lige i nærheden.

I den smalle passage, der leder fra vejen og op til hans hus, bliver han overrasket af israelske soldater. De skyder og dræber den midaldrende mand. Kort efter kommer hans 27-årige søn, Mohammad Abu Odeh, ud fra nabohuset. Han bliver også skudt og dræbt. Senere rammer soldaterne to døtre, som også er blevet vækket af larmen. Klokken er nu 3.30 om morgenen.

”Jeg hørte mine søstre skrig. De blødte kraftigt, og jeg forsøgte at give dem førstehjælp, mens jeg bad nogen om at ringe efter hjælp, men de israelske soldater ville ikke lade ambulancerne komme ind i området”, fortæller den 28-årige Shady Abu Odeh.

Han ringer til en journalist på det palæstinensiske nyhedsbureau i håb om, at de kan hjælpe. Han fortæller, at hans far og bror er døde, og at han er bange for, at hans to søstre også vil dø, hvis de ikke snart får hjælp, men journalisterne kan intet gøre. De kan heller ikke komme ind til området.

”Først langt op ad formiddagen blev min far og min brors lig fjernet, og mine søstre bragt på hospitalet. En af dem er stadig i livsfare”.

BIND FOR ØJNENE

Ude på vejen er der skudvekslinger mellem militante Hamas-tilhængere og israelske soldater.

Shady Abu Odeh og de øvrige mænd fra området får bind for øjnene og bliver lagt i håndjern. De bliver anbragt i et af familiens huse, som soldaterne har beslaglagt, mens de fortsætter deres jagt på den efterlyste mand fra Al Qassam Brigaden.

Han har gemt sig i et af husene i nærheden, men soldaterne ved ikke hvilket. Klokken 6 om morgenen begynder de at rive husene ned et efter et. Under nedrivningen af det sjette hus overgiver Hamas-soldaten sig. Han er 24 år og mistænkt for at have sendt raketter ind over Israel.

”Alt er væk. Pas, dokumenter, billeder. Vi fik intet med. Det ligger alt sammen her, men vi kan lige så godt opgive at finde det”, siger Shady Abu Odeh, der hørte soldaterne rive hans hus ned, mens han sad bagbundet med bind for øjnene i et hus overfor. Han og de øvrige mænd bliver løsladt i løbet af formiddagen.

Nu står han i ruinerne af det, der en gang var hans hjem. Foran ham ligger der flade marker, og længere ude i horisonten er der en israelsk militærlejr. Imellem markerne og militærlejren står et stort hvidt og tomt hus. Her boede engang en palæstinensisk landmand, men han blev træt af at bo i skudlinjen.

”Israelerne påstår, at der bliver affyret raketter herfra og ind over Israel. Men det er flade marker. Det ville da være ualmindelig dumt at gøre det. Israelerne ville opdage det med det samme”, siger Shady Abu Odeh.

Han slår opgivende ud med hænderne.

”Vi er fattige landmænd. Hvordan skal vi få råd til at genopbygge vores huse”.

Han går tilbage til faderens hus. Her er kvinderne og børnene samlet i det største rum. En spinkel kvinde dukker op med et spædbarn på armen. Hun var gift med Mohammad Abu Odeh, som blev dræbt under aktionen den 2. september. Babyen er kun få uger gammel.

UDEN VARSEL

Shady Abu Odeh går op på første sal. Der ligger murbrokker på trappen. Det er ikke første gang, huset har været udsat for angreb, men det står endnu. Mændene sidder på gulvet omkring en dug dækket med morgenmad.

”Det er farligt at bo her, men hvad skal vi gøre. Vi har intet valg,” siger han.

Udenfor leder to drenge i ruinerne efter deres ejendele. En dreng finder et af sine stilehæfter og begynder at læse. Han er stadig i skoleuniform. Bag ham ligger en bunke med tøj, som nogle har forsøgt at samle sammen.

En ældre mand, Aimen Mohammad Khazam, stirrer tomt ud i luften. Foran ham ligger resterne af hans hjem. Et røntgenbillede af hans lunger ligger under en sten. To gasblus står underligt malplacerede midt i det hele sammen med en stor sæk med mel. Aimen Mohammad Khazam forsøger at rette en blå plastiktønde ud. Den stod tidligere foran hans hjem.

”Jeg forstår det ikke. Hvorfor skulle mit hjem ødelægges? Jeg har intet gjort”.

De israelske styrker trak sig tilbage op ad formiddagen, og først da fik ambulancer lov til at komme ind i området og hente døde og sårede.

Nogle gange ringer israelerne og advarer, inden de angriber. Det frygtede opkald giver i bedste fald palæstinenserne i Gaza en halv time til at forlade deres hjem, inden det bliver angrebet.

Der var ingen, der ringede til indbyggerne i Beit Hanoun før angrebet den 2. september 2006. ✘

Af Anne Lea Landsted

Journalist

Tidligt om morgenen den 2. september 2006 bliver Lyad el Kafarna vækket af et øredøvende brag. Han bor i den østlige del af byen Beit Hanoun tæt ved den israelske grænse i den nordlige del af Gaza.

En raket brager gennem ydermuren og blæser tværs gennem køkkenet, ind gennem væggen til badeværelset og videre gennem børneværelset, hvor den borer sig fast i væggen mellem børneværelset og soveværelset. Trykket er så kraftigt, at væggene i badeværelset kolliderer, og døren bliver blæst hen over hovedet på familien, Lyad el Kafarna, hans hustru og deres fire børn, der intetanende ligger og sover i gangen.

”På grund af varmen havde vi lagt os på gulvet i gangen, der er det køligste sted i lejligheden. Og det var heldigt. Havde børnene ligget i deres senge i børneværelset, var de blevet dræbt”, siger Lyad el Kafarna og viser mig børneværelset eller det, der engang var børneværelset.

Det flyder med murbrokker overalt. Trykket har skubbet barnesengen ind midt i lokalet. Den er dækket af sten og støv og legetøj.

FORÆLDRE MOD POLITIBRUTALITET

En gruppe forældre er så forargede over politiets fremfærd mod unge demonstranter, at de har dannet foreningen Forældre Mod Politibrutalitet. Politiet opfordrer forældrene til at opdrage deres børn ordentligt.

Af Ole Hoff-Lund

Redaktør

Dronning Louises Bro i København er blokeret for al trafik. Omkring 800 unge opholder sig på kørebanen i en demonstration for det lukningstruede Ungdomshuset på Jagtvej. Der er musik og konfetti og enkelte kanonslag, men det ender i ballade, da politiet erklærer demonstrationen for opløst og kører ud på broen, så de unge tvinges til at fortrække mod Nørrebro.

Politi og demonstranter har vidt forskellige opfattelser af det, der i de følgende timer fører til gadekampe og masseanholdelsen af 268 unge. Politiet siger, at de unge fik chancen for at opløse demonstrationen og gå hjem. De unge siger, at de blev forhindret i at komme væk, og at flere fik slag og spark af politiet.

I første omgang afviser politiet og statsadvokaten, at der er foregået noget forkert. Men den afgørelse ændres af politiklagenævnet, efter at tv-billeder har vist en politimand svinge sin knippel mod en gruppe siddende demonstranter.

"Vi mener, der er en offentlig interesse i at få belyst, hvad der er foregået i denne her sag", siger nævnets formand Poul Helmut Petersen.

FORÆLDRE I OPRØR

Som en udløber af demonstrationen den 24. september har en gruppe forældre dannet foreningen Forældre Mod Politibrutalitet. Formanden Lotte Gjerlufsen er mor til en dreng på 17 år, som blev anholdt under demonstrationen. Ifølge Lotte Gjerlufsen hørte sønnen godt, at politiet opløste demonstrationen, og han forsøgte også at komme væk, men han blev lukket inde af politifolk i en knib-tangsmanøvre, anholdt og bragt til detentionen, hvor han blev afhørt og sad i syv-otte timer uden at forældre eller de sociale myndigheder var til stede.

"Og det er dybt problematisk", siger hun og

Jette Iris Jensen og datteren Freja, der var 14 år, da hun blev anholdt under en skoledemonstration og afhørt af politiet, uden at moderen blev kontaktet.

forklarer, at foreningen er stiftet for at forsvare de grundlovssikrede rettigheder i samfundet.

"Vi mener selv, at vi har opdraget vores børn til at være kritiske og til at tage stilling til de ting, der sker i samfundet. Men vi oplever, at der er sket et skred, og at politiet har optrappet sin magtanvendelse", siger Lotte Gjerlufsen.

14-ÅRIG I DETENTIONEN

Jette Iris Jensen fra Humlebæk har meldt sig ind i foreningen, fordi hendes dengang 14-årige datter Freja blev anholdt under Danske Skoleelevers (DSE) demonstration i København den 2. maj mod afskaffelsen af gruppeeksamen.

Ifølge en redegørelse fra politidirektøren i København blev Freja og tre venner anholdt på Rådhuspladsen klokken 13.50, fordi hun råbte 'politikontrol' og gav fingeren til politiet. Freja forklarer, at hun oplyste sit CPR-nummer og telefonnummeret til sine forældre. Det bekræftes af politidirektørens redegørelse.

"Vi fik sat strips om håndleddene bag på ryggen og blev sat ned på fortovet i 'futtog'. Derefter blev vi kørt til Station City, hvor de tog billeder af os og afhørte os, og så blev jeg sat alene i en celle", siger Freja, der har fået advokat Hanne Reumert til at gå ind i sagen.

Ifølge politidirektørens brev til Hanne Reumert – som Amnesty har set – var anholdelsen nødvendig af hensyn til "demonstrationens fortsatte fredelige afvikling".

"Deres klients mor, som blev telefonisk orienteret af politiet klokken 14.24, ønskede ikke at deltage i afhøringen", skriver politidirektøren.

Men det er ifølge Jette Iris lodret løgn. Hun siger, at hun først blev ringet op klokken 15.34 med besked om, at datteren havde været anholdt.

"Jeg er dybt rystet over, at politiet forsøger at manipulere med de informationer. Hvilken forælder ønsker ikke at være til stede, når politiet skal afhøre ens datter", siger Jette Iris, der mener, at politiet skal være voksne nok til at lade små provokationer passere og ikke anholde mindreårige.

Vicepolitiinspektør Flemming Steen Munch, der er talsmand i Københavns Politi, erkender, at politiet skal overlade mindreårige til de sociale myndigheder eller forældrene.

"Men hvis hun har provokeret på den måde, er hun nok ikke en skinbarlig uskyldighed", siger han og giver forældrene følgende skudsmål:

"Hvis man skal sige det lidt groft, så havde det nok ikke været nødvendigt at danne en sådan forening, hvis forældrene havde levet op til deres ansvar." ❌

MEDELELSER

LOKALFORENINGEN FOR SØNDERBORG-ALSSUND

Lokalforeningen for Sønderborg-Alssund indbyder til årsmøde onsdag den 14. marts 2007 kl. 19.00 på Sønderborg Bibliotek, Kongevej, lokale 7. Dagsorden efter gældende vedtægter.

LOKALFORENINGEN THY/MORS

Lokalforeningen viser i samarbejde med biografen i Thisted filmen "Vejen til Guantánamo" fra mandag den 27. november til og med torsdag den 30. november klokken 20.00. Onsdag den 29. november vil kurdiskfødte Widad Akrawi være til stede, og der vil være lejlighed til at få en snak med hende om filmen og brugen af tortur i dag, ligesom hun vil fortælle om sit liv i Nordirak under Saddams Husseins styre. Billetprisen er 50 kr., hvoraf de 10 kr. går til Amnestys arbejde.

BREVAKTION FOR GUANTÁNAMO-FANGER

Lørdag den 16. december 2006 aktionerer Amnesty International verden over for en lukning af den amerikanske fangebase på Guantánamo. I den anledning går medlemmer fra hele landet på gaden og samler personlige nytårshilsner til de fanger på Guantánamo, der kan modtage post udefra. Læs mere om aktionen på www.amnesty.dk/skrivtilguantanamo

VINTERSEMINAR I HELSINGØR

I weekenden den 20.-21. januar 2007 afholder Amnesty International vinterseminar på LO-skolen i Helsingør under temaet diskrimination og racisme, som knytter sig til den kommende nationale kampagne i 2007. Oplæg ved bl.a. advokat Bjørn Elmquist, juraprofessor Eva Smith og researcher David Diaz-Jogeix fra Amnesty i London.

KØBENHAVN

Den tyrkiske advokat Canan Aryn har i årtier kæmpet for kvinders rettigheder i Tyrkiet. Hun er medstifter Purple Roof – den første organisation af kvindekrisecentre i Tyrkiet. Til december gæster hun Amnesty International i Danmark, hvor hun blandt andet vil videregive sine erfaringer med arbejdet for kvinders rettigheder. Følg med i kalenderen på www.amnesty.dk

HELE LANDET

Konflikten i Darfur er tema for dette års internationale menneskerettighedsdag søndag den 10. december. Amnesty International deltager i den globale aktion Global Day for Darfur som en del af vores Crisis Response arbejde. Over hele landet vil vi sende balloner til vejrs med portrætter af ofrene for konflikten og med en appel om, at det internationale samfund beskytter de civile i Darfur. Følg med på www.amnesty.dk

RED LIV MED SMS

www.amnesty.dk/lifeline

Amnesty Lifeline redder hver uge mennesker fra uretfærdige fængslinger, tortur, henrettelser og etnisk udrensning. Vi sender dig en SMS, når et menneske har brug for din hjælp. Ved at besvare sms'en kan du gøre en forskel. Det koster kun 5 kroner pr. gang.

Foto: Erik Refner, Darfur/Sudan 2006

OPGØR OG OPRØR

Af Klaus Rothstein

Forfatter og litteraturkritiker

Frank Farmer er et cool navn. Eller Kevin Costner. Men de venlige og diskrete danske livvagter – med spiralsnoede ledninger bag ørerne – ligner nu mere nogen, der hedder Birger eller Henning eller Lars-Peter eller Henrik. Deres fornavn og efternavn har sikkert ikke engang smarte og effektfulde Hollywood-bogstavrim. Og deres virkelighed på jobbet er næppe så farlig eller glamourøs, som dengang da filmfrikadellen gav den som Bodyguard i det romantiske drama, der i 1992 fik alle raske drenge til at drømme om at beskytte en berømt skønhed.

Jeg var næppe den eneste, der tænkte på filmen, da PET-manden ledsagede den somalisk fødte, hollandske islamkritiker Ayaan Hirsi Ali ind i mødelokalet. Måske skyldes det, at hun har en vis lighed med den amerikanske sanger. Begge kvindeansigter er skabt med en betragtelig æstetisk generøsitet, men mens Whitney Houston gav den i en virkelighedsnær rolle som utålelig og kolerisk sangsild, er Ayaan Hirsi Ali rendyrket, intellektuel, velargumenteret, høflig besindighed. Hun giver hånd hele vejen rundt, og det undrer mig, at hendes smil rent faktisk når øjnene, når hun døgnert rundt må bære trusselsbyrden af muslimske fanatikeres fatwa over hende.

Vi er i mødelokalet hos forfatter- og journalistorganisationen Dansk PEN, der arbejder for ytringsfrihed og mod censur. Ayaan Hirsi Ali er i landet, fordi hendes erindringer, Opgør og oprør, er blevet oversat til dansk, og en lille kreds af kolleger er blevet inviteret til en times samtale med dette bemærkelsesværdige multimenneske, der før hun fylder 40 har nået adskillige karrierer: Flygtning, forfatter, akademiker, politiker og nu tanketænk i en tænketank.

Kort fortalt undveg Ayaan Hirsi Ali et arrangeret og uønsket ægteskab. Hun fik asyl i Holland, hvor hun uddannede sig og gjorde karriere i det liberale parti. Hun skrev manuskriptet til den film, der kostede instruktøren Theo van Gogh livet, og blev verdensberømt som islamkritisk kvindesagsforkæmper – og dømt til et liv under konstant beskyttelse.

Tidligere i år kom det frem, at hun i sin tid havde givet falske oplysninger for at få asyl i Holland, og hendes opholdstilladelse blev derfor inddraget af Hirsi Alis egen partifælle, indenrigsminister Rita Verdonk (Karen Jespersen gange ti), hvilket vakte skandale af ukendte dimensioner. Da myndighederne fandt en vej til at forny hendes statsborgerskab i Holland, havde hun allerede vendt landet ryggen og begyndt et nyt liv i USA, hvor de liberale og neokonservative har taget imod hende med åbne arme.

I dag er Ayaan Hirsi Ali måske den mest prominente islamkritiker i verden, respekteret af alle, og lige velkommen på begge fløje i den danske ytringsfrihedsdebat – både hos Trykkefrihedsselskabet, der står Dansk Folkeparti nær, og hos Dansk PEN, der traditionelt har talt imod såkaldt hate speech mod muslimer. Hendes efterlysning af et religionsneutralt, sekulært samfund, hvor religion er en privatsag og ikke en statsag, er mere vedkommende, end de fleste aner i en tid, hvor det ik-

ke kun er islamisk fundamentalisme, men også kristen værdioprustning, der skaber splid og problemer. Ayaan Hirsi Ali siger selv, at kreationisterne fra det amerikanske Bibelbælte, der kræver undervisning i "intelligent design" – altså den idé, at Darwin tog fejl, og at der er en skabende finger bag verdens opståen og udvikling – er et kæmpeproblem for Vesten.

Demokrati, menneskerettigheder, ytringsfrihed og kvinders ligestilling klarer sig simpelthen bedst, hvis religionerne holder sig på måtten, mener Ayaan Hirsi Ali, der opfordrer til, at vi dropper den store respekt for argumenter, der grunder i trumfbegreberne "religion" og "kultur". Hun kigger indgående på os og siger:

"Islam kan gøre op med sine voldelige sider og udvikle sig til noget bedre. Men moderne islam opstår først, når muslimske individer står overfor valget mellem samvittighed og Gud – og vælger samvittighed. Folk siger ofte, at 'gud ønskede, jeg skulle gøre det'. Ja, men hvad ønskede du selv?"

Da det bliver min tur, stiller jeg et spørgsmål, som optager mig meget:

"Vi har alle stor respekt for dit arbejde og for din situation. Vi er mange, der deler dine synspunkter. Men vi er også mange, der er foruroligede, fordi du bliver omfavnet af personer, der ikke nøjes med at være kritiske overfor fundamentalisternes antidemokratiske holdninger. Hvordan har du det med at være et forbillede for småracister, der underkender muslimernes ret til overhovedet at være her?"

Ayaan Hirsi Ali behøver ikke at spekulere så meget som ét sekund. Hun svarer roligt og velovervejende:

"Hver gang jeg udtaler mig, kan jeg lave en liste over hvem, der misbruger mine ord. For eksempel racisterne og andre, der vil have indvandringen begrænset, fordi de ikke kan lide muslimer. Men jeg tror på nødvendigheden af en åben debat uden tabuer. Hvis vi ikke fremfører kritikken af religionerne, overlader vi emnet til racisterne og idioterne. Vi er nødt til at bringe spørgsmålet ind i mainstreamdebatten, så det ikke bliver kapret af ekstremisterne. Sagen er, at der ikke er nogen nemme svar. Vi skal ikke give falske løfter", siger hun.

Mødet slutter. Den fiktive Frank Farmers kolleger fra den danske virkelighed guider Ayaan Hirsi Ali ind i den diskrete bil og videre til hendes næste møde – vi ved ikke hvor og med hvem. Måske er det ikke så spektakulært at være chauffør for en somalisk dissident, som det er at opdække en feteret popdiva. Til gengæld findes der ikke nogen vigtigere opgave end at beskytte en forfatter, politiker og meningsdanner, der selv beskytter ordenes og kvindernes frihed. ❌

DEN BLÅ AUBERGINE

Hovedpersonen og fortælleren Nada bliver sat i verden i Egypten to måneder for tidligt. Den lille kødklump, der kommer til verden, ligner til forveksling en blå aubergine, og deraf opstår hendes øgenavn.

Hendes moder kalder sig selv for dronning Nariman, og til at begynde med kalder hun Nada for prinsesse. Men Nada er hverken sin moders prinsesse eller den rumforsker, som faderen ønsker. Hun er bare en almindelig pige. Nada og moderen konkurrerer om faderens gunst, hvilket betyder et kompliceret mor-datter-forhold. Faderen er læge og politisk aktiv i Egypten. Han går imod partiet, som han opfatter som udemokratisk. I hans øjne er principper vigtigere end målet. Det politiske element gennemsyrrer deres hverdag. Broderen fængsles og anklages for at have anstiftet uro og for at kritisere den øverste ledelse. For at få ham til at tilstå udsættes han for tortur.

Rammerne for bogen er sat omkring Abdul Nasers sociale, økonomiske og politiske moderniseringsrevolution i Egypten i slutningen af tresserne. Denne historiske kontekst, som Nada kommer til verden i, får konsekvenser for hendes teenageår på kvindekollegiet. Hun har svært ved at finde sin egen identitet, hvilket på bedste vis afspejler den turbulente og identitetssøgende periode, som Egypten befandt sig i. Hun veksler mellem den fanatiske religiøse kvinde med de åndelige og moralske værdier, og den seksuelt frigjorte kvinde.

Bogen giver et farverigt indblik i samfundsforholdene i Egypten på daværende tidspunkt. 'Den blå aubergine' er et sammensurium af emner som forventninger, kønsroller, kærlighed, lyst, drømme, mareridt, undertrykkelse, familieforhold og politiske og religiøse værdier. Alle ting, som er med til at forme og skabe en identitet i de forvirrende teenageår.

Kristina Shaw

Miral al-Tahawi: **Den blå aubergine**

Forlaget Underskoven, 182 sider, pris 229 kroner.

GUDEBILLEDER

"Hvad skete der egentlig? Hvordan kunne krisen efter Muhammed-tegningerne opstå og udvikle sig, som den gjorde? 12 forskere fra Københavns Universitet giver her deres bud – en samlet tværfaglig analyse baseret på en detaljeret og solid baggrundsviden. De ser bl.a. på mediernes rolle, globalisering, juraens grænser for ytringsfrihed, religionernes billedforbud, forskelle mellem kristendom og islam, vækkelsesbølger i Mellemløsten, indvandring af muslimer i Danmark og meget mere." Loves der. Det er efter denne læsers opfattelse både rigtigt og forkert.

Bogen er interessant, underholdende og velskrevet, og man bliver klogere af

den. Men hvis man læser antologien for at få en fagligt og sagligt velfunderet forklaring på, hvad Muhammed-krisen handlede om, hvad der affødte den, hvorfor den løb den danske regering af hænde, og

et bud på, hvad vi kunne – eller burde – have gjort anderledes, eller om vi tværtimod ikke gjorde noget galt, så må det siges, at vi kun får behandlet det i nogle af indlæggene og ofte drypvis. Hvis man havde håbet, at denne bog med afsæt i dokumenteret viden om emnet ville skære igennem den til tider noget lavt flyvende debat om ytringsfrihed versus religionsfrihed, som Muhammed-krisen afstedkom, så risikerer man en skuffelse. Bogen er nemlig præcis så højpandet eller "videnskabelig", at man sjældent giver sig af med direkte normative udsagn om selve krisen. Læseren må selv stykke de enkelte oplysninger sammen og se, hvad der kommer ud af det. Det er således ikke alle bidragene, som forholder sig konkret til krisen. De fleste indlæg er affattet som bred baggrundsdokumentation om islam, kristendom, billedforbud og sekularisering.

Man kan derfor frygte, at bogen ikke gør nogen forskel i den forstand, at den alene vil blive læst af dem, som i forvejen var skeptiske over for Jyllands-Postens forståelse af ytringsfrihedens grænser. De, som så de efterfølgende optøjer og flagafbrændinger som en bekræftelse på, at muslimerne er nøjagtigt så antidemokratiske, som Jyllands-Posten synes at mene, vil næppe overveje at læse bogen.

De bidrag, som tager mest direkte fat i krisens forløb, er skrevet af Catharina Raudvere, Stig Hjarvad, Henning Koch, Jørn Bæk Simonsen, Jørgen S. Nielsen og Ole Wæver.

Claus Juul

Gudebilleder: **Ytringsfrihed og religion i en globaliseret verden**

Redaktion: Lisbet Christoffersen
Tidernes Skifter, 232 sider, pris 199 kroner.

IOU (I OWE YOU)

Endnu gang har den verdenskendte globaliseringseksperter Noreena Hertz lavet en tankevækkende og dagsorden-sættende bog, som sætter fokus på de enorme konsekvenser, som gældsætningen har i tredje verdenslande. Når betalingen af renter og afdrag overgår det, der bruges på det offentlige sundhedsvæsen, har det ofte sygdom og død som følge, og verden bliver vredet stadig mere skæv.

Paradokset er, at USA er et af verdens mest gældsatte lande og skylder tre billioner dollars væk. Forskellen er bare, at USA er i stand til at betale renter og afdrag på gælden.

Bogen begynder med at følge Bono

– forsangeren i U2 – og det store lobbyarbejde, han har gjort for gældseftergivelse i den tredje verden ved at alliere sig med politiske og økonomisk magthavere.

Historisk set har de tidligere supermagter en stor del af ansvaret for gældsbyrden i udviklingslandene. Den kolde krig gjorde, at mange lande fik lån fra Sovjetunionen og USA som led i inddæmningspolitikken. Men efter murens fald er der mange lande, der stadig lider under den gæld, de optog i koldkrigstiden. Og hvad der er værre, så er der gennem tiderne ydet lån til tvivlsomme regimer velvidende, at de anvendte valutaen til våben.

Alt dette indebærer, at vi i dag slås med fortidens u hensigtsmæssige beslutninger. Krisen i Latinamerika i 1980'erne har fået Vestens øjne op for nødvendigheden af, at udviklingslandenes gæld bliver afviklet. Til sidst i bogen kommer Noreena Hertz med forslag til, hvordan vi kan arbejde os ud af krisen: Hvis en national gæld er illegitim – hvis pengene er brugt på måder, der var til skade for befolkningen – skal den eftergives.

Kristina Shaw

Noreena Hertz: **IOU (I Owe You)**

Informations Forlag, 235 sider, pris 268 kroner

Skriv for Liv: [Klik](#) ► [print](#) ► [send](#) ► [red liv](#)

Din underskrift kan redde liv. I første halvdel af 2006 har Amnesty Internationals tusindvis af Skriv for Liv-deltagere verden over været med til at få mindst 1510 mennesker løsladt.

Så let er det: Et brev fra dig til udenlandske regeringer kan betyde forskellen mellem liv og død. Det kræver blot, at du tilmelder dig Skriv for Liv på www.amnesty.dk. Så modtager du hver måned tre breve – lige til at printe ud, underskrive og sende til myndighederne. I Danmark deltager flere end 11.000 mennesker i Skriv for Liv hver måned.

Skriv for Liv – det nytter!

KINA

FIRE ÅRS FÆNGSEL FOR AT BLOKERE TRAFIKKEN

Den 24. august 2006 blev den blinde menneskerettighedsforkæmper Chen Guangcheng idømt fire år og tre måneders fængsel. Han er dømt for at beskadige offentlig ejendom og for at blokere trafikken.

Chen Guangchengs retssag varede under to timer. Hans forsvarer blev forhindret i at indsamle beviser og fik ikke adgang til retssalen, så Chen Guangcheng måtte derfor klare sig med to advokater, som retten havde udpeget. Det forlyder, at politiet afspærrede et areal på 300 meter rundt om retsbygningen for at forhindre Chen Guangchengs tilhængere i at komme nærmere. Tre af Chen Guangchengs brødre fik lov at komme ind i retssalen, men politiet forhindrede hans kone Yuan Weijing i at forlade sit hjem.

Amnesty International mener, at anklagerne imod Chen Guangcheng er et politisk motivet forsøg på at forhindre ham i at udføre sine fredelige og lovlige aktiviteter som menneskerettighedsforkæmper. Chen Guangcheng har hjulpet nogle landsbyboere med at lægge sag mod de lokale myndigheder i Linyi City. I sagsanlægget påstod de, at myndighederne havde gennemført en ulovlig politik om tvungen abort og sterilisation af tusindvis af lokale kvinder.

Retssagen er kulminationen på et helt år, hvor Chen Guangcheng er blevet vilkårligt tilbageholdt og gennemtævet. Også hans familie og forsvarsadvokater er blevet gennemtævet, chikaneret og truet.

✉ **SKRIV TIL:** _____
MINISTER OF JUSTICE AIYING WU BUZHANG SIFABU
10 CHAOYANGMEN NANDAJIE CHAOYANGQU
BEIJINGSHI 100020 CHINA

Your Excellency,
 I have been informed that the human rights activist Chen Guangcheng was sentenced to four years and three months in prison on 24 August. He was charged in June with "damaging public property and gathering people to block traffic".
 The trial against Chen Guangcheng, which did not meet international standards for fair trials, lasted less than two hours. His lawyers were obstructed at every stage – from collecting evidence to representing him in court, leaving Chen Guangcheng in the

hands of two court-appointed lawyers. The trial was the culmination of months of beatings and arbitrary detention. Chen Guangcheng had been helping villagers launch a lawsuit against the local authorities in Linyi City, alleging that the authorities had carried out an illegal policy of forced abortions and sterilizations.

I am deeply concerned that the charges against Chen Guangcheng appear to be politically motivated. Therefore, I strongly call for the immediate and unconditional release of prisoner of conscience Chen Guangcheng, who is imprisoned solely for his peaceful and legitimate activities as a human rights defender.

Yours sincerely

Oversættelse af brevforslag

Jeg har fået oplyst, at menneskerettighedsforkæmperen Chen Guangcheng den 24. august blev idømt fire år og tre måneders fængsel. Han er anklaget for "at have beskadiget offentlig ejendom og for at have samlet nogle mennesker for at blokere trafikken".

Retssagen mod Chen Guangcheng levede ikke op til internationale standarder for retfærdige retssager og varede under to timer. Under hele sagen blev hans advokater modarbejdet. De blev forhindret i at indsamle beviser og nægtet at repræsentere Chen i retten, så Chen Guangcheng måtte klare sig med to advokater, som retten havde udpeget. Retssagen var kulminationen på et helt år, hvor Chen er blevet vilkårligt tilbageholdt og gennemtævet. Chen Guangcheng har hjulpet nogle landsbyboere med at anlægge en retssag imod de lokale myndigheder i Linyi City med påstand om, at myndighederne havde gennemført en ulovlig politik om tvungen abort og sterilisation.

Jeg kræver, at Chen Guangcheng, som udelukkende er fængslet på grund af sine fredelige og lovlige aktiviteter som menneskerettighedsforkæmper, bliver løsladt øjeblikkeligt og betingelsesløst.

FORENEDE ARABISKE EMIRATER MYNDIGHEDER LUKKER MUNDEN PÅ JURISTER

Den 17. juni blev der udstedt arrestordre mod Mohamed al-Mansoori, som er advokat og menneskerettighedsforkæmper. Han blev anklaget for, at "have fornærmet den offentlige anklager".

Amnesty International mener, at myndighedernes motiv var at lukke munden på Mohamed al-Mansoori, fordi han havde givet interviews til arabiske satellit TV-kanaler,

hvor han udtalte sig kritisk om menneskerettighedssituationen i landet. Mohamed al-Mansoori er i øjeblikket i udlandet, men vil blive arresteret, når han vender hjem. Mohamed al-Mansoori er formand for Sammenslutningen af Jurister i De Forenede Arabiske Emirater, som er en uafhængig organisation af dommere, advokater og juridiske eksperter. Organisationen har arrangeret seminarer om forskellige menneskerettighedsemner.

I september 2005 forbød myndighederne i Emiratet Fujairah en konference om borgerlige rettigheder, kvinders rettigheder og demokrati, som organisationen havde arrangeret. Forbuddet blev ikke begrundet. I juli 2006 blev foreningens tidligere formand Mohamed 'Abdullah al-Roken arresteret efter et interview til en arabisk satellit TV-kanal om konflikten i Libanon. Han blev løsladt uden anklage. I august blev han igen arresteret og tilbageholdt i to dage. Ved løsladelsen blev hans pas konfiskeret. Årsagerne til arrestationerne forbliver uklare.

Både Mohamed al-Mansoori og Mohamed 'Abdullah al-Roken har i flere år været udelukket fra at give interviews eller at skrive artikler. Amnesty International er bekymret over de seneste trusler og forfølgelser af menneskerettighedsforkæmpere i De Forenede Arabiske Emirater.

✉ **SKRIV TIL:** _____
HIS EXCELLENCY MAJOR-GENERAL SHAIK SAIF BIN ZAYED AL NAHHYAB MINISTER OF THE INTERIOR MINISTRY OF THE INTERIOR PO BOX 398 ABU DHABI UNITED ARAB EMIRATES

Your Excellency,
 I am concerned about the recent intimidation and harassment of human rights activists in the UAE.

Mohamed al-Mansoori, president of the UAE Jurists' Association and human rights defender, who is currently out of the country, was issued with an arrest warrant on 17 June. He was accused of "insulting the Public Prosecutor" after he gave interviews to Arabic satellite television channels in which he spoke critically of the human rights situation in the country.

In July, Mohamed 'Abdullah al-Roken was arrested and detained overnight after having given an interview to an Arabic satellite television channel about the recent conflict in Lebanon. For several years both men had been barred from giving interviews or writing articles for the local media.

I most strongly call for the UAE authorities to take concrete steps to ensure that the right to freedom of expression is respected, and that human rights defenders are free from harassment.

Yours sincerely

Oversættelse af brevforslag

Jeg er bekymret over de seneste trusler mod og forfølgelser af menneskerettighedsforkæmpere i De Forenede Arabiske Emirater. Den 17. juni blev der udstedt en arrestordre imod Mohamed al-Mansoori, som er formand for denne sammenslutning og menneskerettighedsforkæmper, og som i øjeblikket opholder sig i udlandet. Han blev anklaget for, at "have fornærmet den offentlige anklager" efter at have givet interviews til arabiske satellit TV-kanaler, i hvilke han udtalte sig kritisk om menneskerettighedssituationen i landet.

I juli blev Mohamed 'Abdullah al-Roken arresteret og tilbageholdt efter at have givet et interview til en arabisk satellit TV-kanal om konflikten i Libanon. De to mænd har i flere år været udelukket fra at give interviews eller skrive artikler til lokale medier.

Jeg opfordrer på det kraftigste myndighederne i De Forenede Arabiske Emirater til at tage konkrete skridt for at sikre, at ytringsfriheden bliver respekteret og at menneskerettighedsforkæmpere ikke bliver chikaneret.

STORBRIANNIEN UDVIST TIL TORTUR

Den 24. august 2006 afviste Den Særlige Appelkommission for Indvandring (SIAC) en algerisk mands appel af nationale sikkerhedsmæssige årsager. Manden, der kaldes Y, havde appelleret sin udvisningsdom. Y er torturoffer med flygtningestatus i Storbritannien. I april 2005 blev han sammen med andre frikendt for alle anklager i forbindelse med en påstået sammensværgelse om at fabricere gift og sprængstoffer. Han blev løsladt efter at have været varetægtsfængslet i over to år. Han blev senere arresteret igen og er tilbage-

holdt, mens han venter på at blive deporteret. Y appellerede sin udvisning, fordi han med stor sandsynlighed vil blive udsat for tortur, hvis han bliver sendt tilbage til Algeriet. Ved sagens afgørelse blev hemmelige efterretninger benyttet. Y, hans advokater og offentligheden har ikke adgang disse dokumenter. Behandlingen af Y har hverken overholdt forfatningsmæssige retssikkerhedsgarantier eller retlige procedurer for ligebehandling. Y har derfor ikke haft mulighed for at modbevise myndighedernes påstand om, at han er en risiko for den nationale sikkerhed.

Endvidere anerkendte SIAC ikke Y's risiko for at blive udsat for tortur i Algeriet. Han vil sandsynligvis blive taget i forvaring i Algeriet af Afdelingen for Information og Sikkerhed (DRS). Afdelingen er specialiseret i at afhøre folk, som man mener besidder oplysninger om terrorisme, og det er almindeligt kendt, at der anvendes tortur og mishandling. Amnesty International har grundigt dokumenteret den tortur, som bliver udført af algeriske sikkerhedsstyrker mod personer, man formoder har informationer om terrorisme.

✉ **SKRIV TIL:** _____
DR. JOHN REID MP SECRETARY OF STATE FOR THE HOME DEPARTMENT HOME OFFICE 2 MARSHAM STREET LONDON SW1P 4DF GREAT BRITAIN

Your Excellency,
 On 24 August the Special Immigration Appeals Commission (SIAC) dismissed the appeal against deportation of an Algerian man, who is for legal purposes referred to as "Y". This was done on the grounds of national security after proceedings, which were profoundly unfair and did not afford "Y" the right to due process of law or his right to court procedures that treat both parties equally. "Y" is a torture survivor, who had been granted refugee status in the UK. In 2005, he was acquitted of all charges in connection with an alleged conspiracy to produce

poisons and explosives, and he was released from custody in April 2005. He was later re-arrested and is now being detained, while awaiting deportation. Although the risk of torture faced by individuals arrested by Algerian security forces has been extensively documented by Amnesty International, this was not recognized by SIAC. I am deeply concerned about the unfair treatment of "Y", and therefore call on the UK authorities not to return him to Algeria. I most strongly urge you to ensure that the deportation order against him is rescinded and that that he be released immediately, unless he is charged with a recognizably criminal offence and given a prompt and fair trial.

Yours sincerely

Oversættelse af brevforslag

Den 24. august afviste Den særlige appelkommission for indvandring (SIAC) en algerisk mands appel imod at blive deporteret af nationale sikkerhedsmæssige årsager. Manden, kaldes Y.

Afgørelsen kom efter en sagsbehandling, som var dybt uretfærdig og hverken overholdt forfatningsmæssige retssikkerhedsgarantier eller retlige procedurer for ligebehandling.

Y er torturoffer, som har fået flygtningestatus i Storbritannien. I 2005 blev han frikendt i forbindelse med en påstået sammensværgelse om at fabricere gift og sprængstoffer. Senere blev han arresteret igen og er tilbageholdt, mens han venter på at blive deporteret. Til trods for at Amnesty International grundigt har dokumenteret den tortur, som bliver udført af algeriske sikkerhedsstyrker mod personer, der menes at have informationer om terrorisme, blev dette ikke anerkendt af SIAC. Jeg er dybt bekymret over den uretfærdige behandling af Y og opfordrer derfor Storbritanniens myndigheder til ikke at sende ham tilbage til Algeriet.

Jeg opfordrer Dem på det kraftigste til at sikre, at ordren om at deportere ham bliver tilbagekaldt, og at han bliver løsladt øjeblikkeligt, medmindre han bliver anklaget for en forbrydelse, som er kriminel ifølge international eller national lovgivning, og omgående bliver stillet for en domstol ved en retfærdig retssag.

DET ER MED ORD SOM MED SOLSTRÅLER
 JO MERE DE KONCENTRERES
 JO DYBERE BRÆNDER DE

JAMES JOYCE

aparte

aparte a/s specialiserer sig i rådgivning, udvikling og design af kommunikation på tværs af medier. Kommunikation af holdninger, der flytter [dine grænser] inden for kulturens verden, på det politiske landkort eller i danskernes sind.

aparte@aparte.dk
 www.aparte.dk

Foto: Lars Helsinghof

SAMVITTIGHEDSFANGE FRA DARFUR

En fremtrædende menneskerettighedsforkæmper fra Darfur besøgte København i oktober for at sætte fokus på den humanitære katastrofe i Sudan.

Af Ole Hoff-Lund

Redaktør

Trods massivt pres fra det internationale samfund siger Sudans præsident Omar Hassan al-Bashir stadig nej til en fredsbevarende FN-styrke, der kan beskytte civilbefolkningen i Darfur, hvor mindst 85.000 mennesker er blevet dræbt og millioner sendt på flugt af regeringsstøttede militser.

Amnesty International støtter kravet om en FN-styrke, og tusindvis af medlemmer i Danmark har deltaget i kampagnen ved at sende postkort til Sudans nordiske ambassade i Oslo.

I oktober fik Amnesty besøg af Salih Mahmoud Mohamed Osman, der som advokat yder juridisk assistance til fængslede og ofre for menneskerettighedskrænkelser i Darfur. Han er en torn i øjet på Bashirs regering, og i 2004 blev han anholdt og fængslet af sikkerhedsstyrker. Amnesty Lifeline tog hans sag op, og det var medvirkende til, at Osman blev løsladt efter syv måneder.

"Jeg blev fængslet af Sudans regering for at have skaffet gratis retshjælp til de mennesker, som sætter sig imod regeringens politik i Darfur. Jeg blev for det meste holdt i isolation. Heldigvis organiserede Amnesty International en aktion med det formål at få mig ud. Da jeg blev løsladt, fandt jeg over 2000 breve adresseret til mig, og jeg fik at vide, at mere end 5000 breve var blevet sendt fra mere end 50 lande over hele verden. Jeg takker alle, som deltog for at få mig løsladt. I har lagt pres på Sudans regering", siger Salih Osman.

Han forklarer, at de mange breve gav ham håb og styrke til at blive ved med at kæmpe for retfærdighed i Sudan og især i Darfur.

"Jeg er taknemmelig for dette engagement. Det viser, at forkæmpere for menneskerettighederne ikke er alene. Der er mennesker, som tænker på dem. Jeg vil gerne takke jer danskere, og jeg appellerer om, at I fortsat lægger pres på det internationale samfund om at hjælpe ofrene og de overlevende for det igangværende folkemord i Darfur".

MTV AWARDS

Amnesty International benyttede MTV European Music Awards i København den 2. november til at sætte fokus på Darfur. Både Mads Mikkelsen og de 7000 tilskuere på Rådhuspladsen bar Darfur-klistermærker på tøjet. 40 frivillige fra Amnesty indsamlede over 3000 underskrifter på postkort, som blev afleveret til Sudans ambassade i Oslo den 13. november. Ved slutningen af det tv-transmitterede show blev der uddelt blå knæklys til publikum, som dermed sendte et signal om, at FN må standse overgrebene i Darfur.

På FN's menneskerettighedsdag den 10. december vil Kina, Rusland og Sudan igen blive råbt op for at stoppe overgrebene i Darfur. Verden over vil Amnesty i samarbejde med den internationale NGO The Global Day For Darfur skabe opmærksomhed omkring konflikten. Deltag i aktionen – hold øje med: www.amnesty.dk/darfur ❌

Afsender:
Franzen PortoService ApS
Hjulgagervej 13
9490 Pandrup

Ændringer vedr. abonnement
ring venligst 3345 6565

Foto: Claus Poulsen/All Over Press